

ХАЛҚ ТАЪЛИМИ СОҲАСИДАГИ ИСЛОҲОТЛАР НАТИЖАДОРЛИГИ ТАҲЛИЛ ҚИЛИНДИ

Президент Шавкат Мирзиёев раислигида 5 апрель куни халқ таълими соҳасида амалга оширилаётган ислоҳотлар натижадорлигининг таҳлили юзасидан видеоселектор йиғилиши ўтказилди.

Инсон капиталини ривожлантириш — Ўзбекистон Тараққиёт стратегиясидаги етти та устувор йўналишдан бири. Жорий йил 28 январь куни бўлган йиғилишда шу борадаги масалалар муҳокама қилиниб, кўп-лаб вазифалар белгиланган эди.

Ўтган икки ойда мутасаддилар ҳамма ҳудудларга чиқиб, жойлардаги муаммоларни ўрганган. Мамлакатимиздаги 852 та мактабда таълим сифати, муаллимлар салоҳияти ва ўқувчиларнинг олийгоҳларга кириш даражаси анча пастлиги аниқланган.

Президент мактаблари, ихтисослашган ва хусусий мактабларда илғор методикалар йўлга қўйилган. Лекин қолган мактабларнинг энг катта муаммоси бу — ўқитиш методикасининг эскирганлиги. Замонавий таълим услубларини уларда ҳам жорий қилиш бўйича ташаббуслар йўқ.

Мактабларни компьютер билан таъминлаш бўйича маблағлар ажратилган бўлса-да, Қорақалпоғистон Республикаси, Андижон, Жиззах, Қашқадарё, Наманган ва Тошкент вилоятларида ишлар суст кетаяпти. Олис ва чекка ҳудудлардаги мактабларда таълим сифати қониқарсиз аҳолида.

Маълумки, йил бошида Мактаб таълимини ислоҳ қилиш кенгашлари тузилган эди. Вилоят, туман ва шаҳар ҳокимлари жойлардаги шундай кенгашлар раҳбари ҳисобланади. Шу боис, йиғилишда таълим ривожини паст бўлган ҳудудлар ҳокимлари оғоҳлантирилди.

— Агар раҳбарлар, муаллимлар янги Ўзбекистонга муносиб ҳаракат қилса, фарзандларимизни давр талабига мос ўқитишимиз мумкин. Халқимиз бизга энг катта бойлигини — зурриёдини ишониб берапти. Бу жуда катта масъулият. Шунини ҳис қилиб, ўзимизни қийнаб, мактабни ислоҳ қилсак, келажакка замин яратамиз, — деди Шавкат Мирзиёев.

Давлатимиз раҳбари мактаб ўқитувчиларини янги методика асосида

қайта тайёрлаш бўйича умуммиллий лойиҳа бошланишини эълон қилди.

Ушбу янги тизим доирасида келгуси 3-4 йилда мактаблардаги барча синф ўқитувчилари янги методика асосида ўқитилади. Бунинг учун ҳар бир ҳудуддаги Малака ошириш марказлари негизда педагогларни янги методикаларга ўргатувчи Миллий таълим марказлари ташкил этилади. Уларга аниқ ва табиий фанлар бўйича хориждан энг малакали мутахассислар жалб қилинади.

Ҳар бир вилоят кесимида “тренерлар гуруҳи” шакллантирилиб, улар жойларда мактаб ўқитувчиларининг малакасини ошириб боради. Уларнинг ойлик иш ҳақига 100 фоизгача устамалар тўланади.

Ҳокимликлар Халқ таълими вазирлиги билан бирга ҳар бир туман ва шаҳарда камидан 20 фоиз мактабда йил якунига қадар илғор методикаларни жорий этишни бошлади. Бу янги тизимни жорий қилиш учун 100 миллион доллар қўшимча маблағ йўналтирилади.

Шунингдек, Абдулла Авлоний номидаги институт Республика миллий таълим маркази сифатида қайта ташкил этилади ва Тошкент давлат педагогика университети билан ягона тизимга бирлаштирилади.

Умуман, янги методикаларга ўқитиш тизими Миллий таълим маркази ва Тошкент давлат педагогика университети билан бошланади. Университет Халқ таълими вазирлиги таркибига ўтказилади, мактаб ўқитувчиларини тайёрлаш ва қайта тайёрлаш бўйича республикадаги таянч муассасага айлантирилади.

Ҳудудларда фаолият юритаётган педагогика институтлари бошқимабосқич университетлар таркибидан алоҳида ажратибли, мустақил таълим даргоҳига айлантирилади.

Йиғилишда ёшлар тарбиясига алоҳида эътибор қаратилди. Мактабларда маънавий муҳитни тубдан яхшилаш бўйича янги концепция ишлаб чиқиш вазифаси қўйилди.

Мактаблардаги маънавият тарғиботчиларига талабларни қайта кўриб чиқиб, бу вазифага маҳалла ва жамоада обрўси юқори инсонларни тайинлаш, намунали ўқувчи ва ота-оналарни рағбатлантириб бориш зарурлиги таъкидланди.

Бугунги кунда юртимизда 120 та мактаб 3-4 коэффициентда ишламоқда. Яъни, ўқувчи сони сигимга нисбатан жуда кўп. Президентимиз ушбу мактабларда шароитни яхшилаш бўйича кўрсатмалар берди.

Келгуси ўқув йили бошлангунча 960 та мактаб компьютер синфи билан таъминланиши, 740 таси янги-дан жиҳозланиши қайд этилди.

Умуман, 5 мингдан ортиқ компьютер синфларини янгилаш бўйича алоҳида дастур қабул қилиниши белгиланди. Бунга республика бюджетидан 200 миллиард сўм, маҳал-ла бюджетлардан ҳам 200 миллиард сўм йўналтирилади.

Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлигига мактаблар учун алоҳида имтиёзли тарифлар очиш, ўқувчи сонига қараб мактабларда интернет тезлигини секундига 100 Мегабитга-ча кўпайтириш вазифаси қўйилди.

Мактабдаги таълим ҳам, муҳит ҳам кўп жиҳатдан директорларга боғлиқ. Шу боис, мактаб директорларини сертификатлаш тизимини жорий этиш зарурлиги айтилди. Бундан бўён директорликка номзодлар ушбу тизим орқали танланadi.

Давлатимиз раҳбари табиий ва аниқ фанларни ўқитишни ривожлантириш кераклигини айтган эди. Шунга мувофиқ, 193 та таълим муассасаси негизда табиий ва аниқ фанларга ихтисослашган мактаблар ташкил этиш режалаштирилган. Ҳокимларга ушбу мактабларни таъмирлаб, барча шароитларни яратиш бўйича топшириқлар берилди.

Йиғилишда вазирлар ва ҳокимлар, мактаб директорлари сўзга чиқиб, таклиф ва мулоҳазаларини билдирди.

ЎЗА

ЎЗБЕКИСТОН ВА ҚОЗОҒИСТОН ПРЕЗИДЕНТЛАРИ ИККИ ТОМОНЛАМА ВА МИНТАҚАВИЙ КҲН ТАРТИБИНИНГ ДОЛЗАРБ МАСАЛАЛАРИНИ МУҲОКАМА ҚИЛДИЛАР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 5 апрель куни Қозоғистон Республикаси Президенти Қосим-Жомарт Тоқаев билан телефон орқали мулоқот қилди.

Давлат раҳбарлари муқаддас Рамазон ойи бошлангани билан бир-бирларини самимий қўтлаб, биродар Ўзбекистон ва Қозоғистон халқларига фаровонлик ва равақ тиладилар.

Олий даражада эришилган келишувларни амалга ошириш масалалари кўриб чиқилди.

Узаро савдони кўпайтириш, саноат кооперацияси бўйича қўшма лойиҳаларни илгари суриш, маданий-гуманитар

дастур доирасида фаол алмашинувларни давом эттиришга алоҳида эътибор қаратилди.

Шунингдек, минтақавий ҳамкорликнинг долзарб жиҳатлари, шу жумладан, жорий йил сентябрь ойида Ўзбекистонда ШХТ саммитини ўтказиш ва унга тайёргарлик кўриш юзасидан фикр алмашилди.

Президентларнинг мулоқоти ҳар доимгидек ишчан ва дўстона руҳда ўтди.

ЎЗА

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ПОКИСТОН ҲУКУМАТИ РАҲБАРИ БИЛАН ТЕЛЕФОН ОРҚАЛИ МУЛОҚОТ ҚИЛДИ

5 апрель куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Покистон Ислон Республикаси Бош вазири вазифасини бажарувчи Имрон Хон билан телефон орқали мулоқоти бўлиб ўтди.

Раҳбарлар муқаддас Рамазон ойи кириб келгани билан бир-бирларини самимий табриклаб, мамлакатларимизнинг дўст халқларига тинчлик-осойишталик, фаровонлик ва бардавом равақ тиладилар.

Жорий йил 3-4 март кунлари Покистонга амалга оширилган олий даражадаги давлат ташрифи якунида қабул қилинган қўшма “йўл харитаси” ижросининг бориши кўриб чиқилди. Энг аввало, савдо, саноат, қишлоқ ҳўжалиги, фармацевтика, туризм, маданият ва бошқа устувор йўналишлардаги кўп қиррали ҳамкорлик лойиҳа ва дастурларини ўз вақтида амалга ошириш муҳимлиги таъкидланди.

Минтақавий ҳамкорлик масалалари юзасидан ҳам фикр алмашилди.

Мулоқот якунида Ўзбекистон етакчиси Покистон Ҳукумати раҳбари ва халқига ушбу мамлакатда бўла-жак муҳим сиёсий тадбир — парламент сайлови муваффақиятли ўтишини тилади.

ЎЗА

ЙЎЛЛАР УМР ГАРОВИ ЭМАС, ТАРАҚҚИЁТ МАНЗИЛЛАРИГА АЙЛАНАДИ

ҚАРОРГА ШАРҲ

Ҳар қандай ҳалокат — аянчли. Айниқса, у қўтилмаганда, бахтсиз ҳодиса ортидан, инсон омили туғайли рўй берса, янада ташвишли.

Кейинги йилларда ижтимоий тармоқларда деярли ҳар куни автоҳалокат туғайли кимдир қурбон бўлгани ҳақида эшитяпмиз, видеолавҳалар кўряпмиз. Улар тақдирига, яқинларига ачинамиз, фожиа айбдорларини ёмон кўрамыз. Шу билан ҳаёт ташвишларига шўнғиб кетамиз. Аммо бир инсон ўлими билан боғлиқ катта қайғу ортидаги барбод бўлган тақдирлар — етим қолган болалар, беғуноҳ фарзандидан ажралган ота-оналар, эрлар ё аёлларнинг оху зори йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати ходимларига яхши таниш...

Ҳаммамиз йўлларда бахтсиз ҳодисалар бўлмаслиги тарафдоримиз, Яратгандан шунини тилаймиз. Аммо ҳаёт ўзгача. Инсон остона ҳаплаб кўчага чиққими, хоҳ транспортда, хоҳ пиёда бўлсин, йўл ҳаракати иштирокчисига айланади. Манзилимизга соғ-саломат етиб олишимиз ҳамда кўчалардаги ҳаракатларни тартибга солиш учун йўл ҳаракати қондалари жорий этилган ва йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати ходимлари туну кун хизматда.

Давоми 2-бетда

ЯШИЛ МАКОН

“БАҒРИКЕНГЛИК БОҒИ”

бирдамлик ва ҳамжиҳатлик тимсоли

Ханим Йўлдошев олган сурат.

Юртимизда азалдан турли миллат ва элат вакиллари тинч-тотув, аҳил-иноқ яшаб келади. Улар ирки, миллати, тили, дини ва ижтимоий келиб чиқишидан қатъи назар, диний ибодат ва маросим, миллий байрамларини эмин-эркин ўтказadi. Айниқса, сўнгги йилларда миллатлараро тотувлик ва бағрикенгликни таъминлаш, дўстлик муҳитини ва кўп миллатли катта ягона оила туйғусини мустаҳкамлаш, ёшларни миллий ва умуминсоний қадриятларга ҳурмат руҳида тарбиялаш, хорижий мамлакатлар билан маданий-маърифий алоқаларини кенгайтириш давлатимиз сиёсатининг устувор йўналишларидан бирига айланди. Бу йўналишда кенг миқёсдаги ишлар амалга оширилмоқда.

“Янги Ўзбекистон” боғида ташкил этилган “Яшил макон” умуммиллий лойиҳаси доирасидаги тадбир юртимизда истиқомат қилаётган турли миллат ва диний конфессиялар вакилларини ягона мақсад атрофида бирлаштиради.

Давоми 2-бетда

ШХТ САММИТИ ОЛДИДАН

Музаффар Абдуллаев олган сурат.

ЭЛЧИЛАР ТЕХНОПАРКДА УЧРАШДИ

Бу амалий ҳамкорликнинг янги уфқларига йўл очади

Куни кеча Ўзбекистон Ташқи ишлар вазирлиги ташаббусига кўра, Шанхай ҳамкорлик ташкилотига аъзо, кузатувчи ҳамда мулоқот бўйича ҳамкор давлатларнинг мамлакатимиздаги дипломатик ваколатхоналари раҳбарлари ва вакиллари пойтахтимиздаги Яшнобод туманида жойлашган “ТЕХНОПАРК” МЧЖ фаолияти билан танишди.

Давоми 3-бетда

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА

Вазирлар Маҳкамаси Раёсатининг навбатдаги мажлисида “Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолиятининг очиклиги тўғрисида”ги қонун ва Ўзбекистон Президентининг 2019 йил 27 июндаги “Оммавий ахборот воситалари мустақиллигини таъминлаш ҳамда давлат органлари ва ташкилотлари ахборот хизматлари фаолиятини ривожлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарори ижросини таъминлашда давлат органлари ва ташкилотлари раҳбарларининг масъулияти масаласи муҳокама қилинди.

Кейинги йилларда мамлакатимизда сўз эркинлигини, давлат органлари фаолиятининг очиклигини таъминлаш йўлида зарур чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Очик маълумотлар турлари кенгайтирилаётгани ахборот олиш эркинлигини, давлат органларининг жамият олдида ҳисобдорлигини таъминлашга хизмат қилмоқда.

Аммо юқорида қайд этилган қонун ва қарор ижроси ўрганилганда, айрим вазирлик ва идоралар ушбу ҳужжатлар талабларини бажаришда суस्तкашликка йўл қўяётгани аниқланди.

Жумладан, қонунга кўра, давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари томонидан давлат дастурлари ҳамда бошқа дастурлар ижроси, бюджет маблағларидан фойдаланиш, ўтказилган очик танловлар (тендерлар) ва кимовиди савдолари, оммавий тадбирлар тўғрисидаги маълумотлар расмий веб-сайтларда эълон қилиб борилиши керак. Бироқ деярли барча виллоятлар ҳокимликлари (Ҳижаз вилоятидан ташқари) веб-сайтида долзарб очик маълумотлар ва жамоатчиликни алоҳида қизиқтирадиган мавзулар бир ойдан уш ойгача янгиланмаган.

Қонунга кўра, веб-сайтларда ахборотни янгилаб бориш даврийлиги ҳафта сизга бир мартадан кам бўлмаслиги керак. Бироқ ўндан ортиқ давлат органи ва ташкилоти, жумладан, Халқ таълими вазирлиги, Давлат солиқ қўмитаси, Истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш агентлиги, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, Қашқадарё, Андижон, Хоразм вилоятлари ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари томонидан очик маълумотлар ўн кундан бир ойгача кечиктириб эълон қилинмоқда.

Ўрганилган 204 та туман ва шаҳар ҳокимликларида 35 тасининг расмий веб-сайти ишламаяпти. Жумладан, Андижон вилоятининг Асака, Бўстон, Булоқбоши, Шахрихон, Қўрғонтепа, Хўжаобод, Избоскан, Пахтаобод туманлари ва Хонобод шаҳри, Тошкент шаҳрининг Чилонзор, Миробод, Мирзо Улуғбек, Олмасор, Шайхонтоҳур, Яқасаров, Юнусобод, Бектемир туманлари, Сирдарё вилоятининг Гулистон, Янгиер шаҳарлари, Мирзаобод ва Ховос туманлари, Қашқадарё вилоятининг Қамши, Миришкор, Нишон туманлари, Қорақалпоғистон Республикасининг Нукус, Тўртқўл, Тахиятош туманлари, Хоразм вилоятининг Хива шаҳри ва Қўшқўл тумани, Сурхондарё вилоятининг Денов, Саросиё туманлари, Тошкент вилоятининг Янгийўл шаҳри, Самарқанд вилоятининг Самарқанд тумани, Наманган вилоятининг Наманган шаҳри, Бухоро вилоятининг Бухоро тумани ҳокимлиги сайтлари ана шундай аҳволда.

Ўзбекистон Президентининг 2019 йил 27 июндаги қарорига мувофиқ, 280 дан ортиқ давлат ва хўжалик бошқаруви органида биринчи марта ахборот хизмати ташкил этилди. 90 дан ортиқ ташкилотда ахборот хизматлари тегишли мақом ва шарт-шароитлари билан қайта ташкил қилинди.

Бироқ ҳалигача айрим вазирлик ва идоралар давлатимиз раҳбари қарори талабларини бажармай келмоқда. Мисол учун, республика даражасидаги 3 та ташкилотда ахборот хизмати раҳбари ахборот сиёсати масалалари бўйича маслаҳатчи мақомига эга эмас. 10 та вазирлик ва идорада матбуот котиби меҳнатга ҳақ тўлаш шартларига кўра ташкилот раҳбари ўринбосарига тенглаштирилмаган. Монополияга қарши курашиш қўмитаси, Тошкент шаҳри ва Тошкент вилояти ҳокимликларида матбуот котиби лавозими вакант. Худудларда ахборот хизматларига қўшимча штатлар ажратилмагани сабабли ўтказилаётган тадбирлар, янгиликлар тезкорлик билан, сифатли ёритилмаётди.

Мажлисида Қишлоқ хўжалиги вазирлиги раҳбариятига тизимда очиклик сиёсати қониқарсизлиги, Сирдарё вилояти ҳокимлигига Гулистон, Янгиер шаҳарлари, Бобўут, Сайхунбод, Оқолтин, Сардоба ва Мирзаобод туманлари ҳокимликларида ахборот хизмати фаолияти яхши ташкил этилмагани кўрсатиш ўтилди.

Мамлакатимизда юритилаётган очиклик сиёсати юзасидан ишларни етарли ташкил этмагани, ОАВ ва жамоатчилик билан алоқаларни тизимли йўлга қўймагани учун Автомобиль йўллари қўмитаси раиси А.Абдувалиев ва Андижон шаҳри ҳокими Б.Ҳайдаров огоҳлантирилди.

Барча вазирлик ва идоралар, хўжалик бошқаруви органлари, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар, Тошкент шаҳри, шаҳарлар ва туманлар ҳокимликларида юқорида қайд этилган қонун ва қарор ижросига қаратилган манзилли чора-тадбирлар дастурини тасдиқлаб, амалга ошириш вазифаси қўйилди.

Муҳокама якунлари бўйича Вазирлар Маҳкамаси Раёсатининг баёни қабул қилинди.

Сиёсат

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН

ҚАРОРГА ШАРҲ

ЙЎЛЛАР УМР ГАРОВИ ЭМАС, ТАРАҚҚИЁТ МАНЗИЛЛАРИГА АЙЛНАДИ

**Олим САИДОВ,
Ички ишлар вазирлиги
Жамоат хавфсизлиги
департаменти Йўл ҳаракати
хавфсизлиги хизмати бошлиғи**

Бошланиши 1-бетда

Афсуски, бугун мамлакатимиз йўлларида ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш, таъбир жоиз бўлса, ҳаёт-мамонт масаласига айланиб борапти. Зеро, биргина ўтган йилнинг ўзида юртимизда 10 мингдан зиёд йўл-транспорт ҳодисаси содир этилиб, уларда 9 мингдан ортиқ инсон жароҳатланган, 2 минг 500 га яқин одам ҳалок бўлган.

Шу маълумотнинг ўзиёқ йўлларни ҳаракат хавфсизлигининг замонавий талабларига тўлиқ мувофиқлаштириш, ҳайдовчи ва пиёдаларнинг ҳаракат маданиятини ошириш, йўл қоидаларига қатъий риоя қилишни, ҳар қандай қоидабузарлик учун жазо муқаррарлигини таъминлаш, соҳага рақамли технологияларни кенг жорий этиш ўта муҳим ва кечиктириб бўлмайдиган вазифа эканини кўрсатиб турибди.

Президентимизнинг жорий йил 4 апрелдаги “Автомобиль йўлларида инсон хавфсизлигини ишончли таъминлаш ва ўлим ҳолатларини кескин камайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори олдимизга янада катта вазифаларни қўяди. Муҳими, бу ҳужжат инсон ҳаёти билан бевосита боғлиқ, минглаб, миллионлаб тақдирларни ҳимоя қилади.

Аввало, қарорнинг мақсди билан танишсак: йўл-транспорт ҳодисалари келиб чиқишига таъсир этаятган омилларни илмий-амалий ёндашувлар асосида бар-тараф этиш, шу орқали фуқаролар хавфсизлигини таъминлаш.

Шу мақсадга эришиш учун қарорни ишлаб чиқишда янги Ўзбекистон шароитида автомобиль йўлларида инсон ҳаёти ва соғлиғига таҳдид солувчи ҳар қандай ҳодисалардан кафолатли ҳимоя қилишни назарда тутувчи қатор чора-тадбирлар белгиланди. Жумладан, энди йўлларда ҳаракатланиш, йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлашнинг янги тартиб-қоидалари жорий этилади. Бу асосан бешта долзарб йўналишда ақс этади.

Биринчи — автомобиль йўллари инфраструктурасини такомиллаштириш ва уларнинг сифатини яхшилаш, йўл ҳаракати иштирокчиларининг “пиёда” — жамоат транспорти — велосанспорт — автотранспорт) устуворлиги асосида хавфсиз ҳаракатланиши учун ишончли шарт-шароитлар яратиш.

Иккинчи — ҳайдовчиларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимига инновацион педагогик технологияларни жорий қилган ҳолда ўқув жараёнини сифат жиҳатидан янги босқичга олиб чиқиш.

Учинчи — ҳайдовчи ва пиёдаларнинг йўл ҳаракати қоидаларига риоя қилиш маданиятини ошириш, ҳар қандай қоидабузарлик учун жазо муқаррарлигини таъминлаш.

Тўртинчи — йўл ҳаракати қоидалари асосларини болалиқдан синдиришни йўлга қўйиш, ушбу амалиётни мактабгача таълим ташкилотлари ва умумтаълим мактабларида жорий этиш.

Бешинчи — йўл ҳаракатини ташкил этишни тўлиқ рақамлаштириш, илгор ахборот-коммуникация технологияларини жорий қилган ҳолда янги бошқарув ва назорат тизимларини татбиқ этиш.

ЯШИЛ МАКОН

“БАҒРИКЕНГЛИК БОҒИ” бирдамлик ва ҳамжиҳатлик тимсоли

Бошланиши 1-бетда

**Содиқ ТОШБОВЕВ,
Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Дин ишлари бўйича қўмита раиси:**

— Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан илгари сурилган “Яшил макон” умуммиллий лойиҳаси доирасида “Яшил йиллик” умуммиллий тадбирлари юртимиз бўйлаб кенг амалга оширилмоқда. Эзгу мақсаднинг амалий қадмлари ўлароқ, март ойида Ўзбекистон халқаро ислом академиясида юртимиздаги 16 та конфессия вакиллари иштирокида учрашув бўлиб ўтган эди. Унда ирки, миллати, диний эътиқодига мансублигидан қатъи назар, барча юртдошларимизни “Яшил йиллик” умуммиллий тадбирида фаол бўлишга ундовчи баёнот қабул қилинди.

“Янги Ўзбекистон” боғида баёнотнинг амалдаги ифодаси ўлароқ, диний

конфессия етакчилари иштирокида турли дарах қўчатлари экилишида ҳам катта рамзий маъно бор. Бу ерда турли миллат ва элат вакиллари эзгу ният, муштарак мақсад атрофида бирлашди: “Бағрикенглик боғи” ташкил этилди, қўчатлар ўтказилди. Улар, албатта, йиллар ўтиб осмонга бўй чўзади, ўз сояси билан бу ерга таширф буюражақ юртдошларимиз ҳамда хорижлик меҳмонлар қалбига ҳузур бағишлайди.

Бу каби хайрли ишларда ҳар биримиз камарбаста бўлиб, мунтазам атроф-муҳитни ҳимоя қилиш, юртимизни покиза сақлашга муносиб ҳисса қўшимиз зарур. Айниқса, дунёда рўй бераётган иқлим ўзгариши билан боғлиқ

стандарт талаблари ўрганиб чиқилди ва 6 та нуфузли халқаро ташкилотнинг тавсияларини инобатга олинди. Мисол учун, БАА, Туркия, Германия, Хитой, Жанубий Корея каби давлатларда йўл ҳаракати қоидабузарликлари бўйича жарима балларини ҳисоблаш тизими жорий этилган. Бу йўл қоидаларига сўзсиз амал қилинишида катта самара бермоқда.

Халқаро тажрибадан келиб чиқиб, мамлакатимизда ҳам шу тизим жорий этилади. Жарима балларини ҳисоблаш тизими, биринчидан, ҳайдовчиларга қайсидир маънода қоидаларга риоя қилишда мотивация беради. Бунда шахсий манфаатдорлик ва ҳисобдорлик бор. Чунки қайсидир жарима туридан кам балл ҳисобланишига эришиб ёки умуман, баллсиз келгуси йиллар учун рағбат илғиш ҳамма учун муҳим. Иккинчидан, жарима балларини ҳисоблаш тизими ҳайдовчилар масъулиятини оширади. Боиси, жарима баллари белгиланган кўрсаткичдан ошган тақдирда ҳайдовчи муайян муддат автомобиль бошқариш ҳуқуқидан маҳрум этилади.

Бу борадаги ўрганишлар кўрсатмоқдаки, юртимизда автотранспорт воситалари кўпайгани сари ҳайдовчиларнинг малакаси ва оқибатида турли фалокатлар рўй берган. Энди бундай ҳолатларнинг олдини олиш мақсадида автомактаблар замонавий воситалар билан таъминланади. Уларда давомат, дарс жараёнлари назорат остида бўлади. Энг асосийси, бу мактаблар ИИВ ахборот-коммуникация тизимларига интеграция қилинади. Номзод автомактабда ўқишни бошлаган кунидан битириб чиққунга қадар ахборот тизимлари орқали инсон омиласи назоратга олинади.

Нукус ва Тошкент шаҳарлари, вилоятлар марказларида светофорлар ва йўл белгиларини ўрнатиш ҳамда йўл чизикларини чизиб бевосита йўл ҳаракати хавфсизлиги бўлинмалари муаммоларига юклатилади.

Сир эмас, йўллардаги муаммоларнинг бир қисми йўл белгилари ва кўрсаткичларининг кўпи эскириб кетгани, худудларда йўл белгилари ва светофорларни ўрнатишга масъул корхоналарнинг техника ва ускуналари бугунги кун талабларига жавоб бермаётгани билан боғлиқ.

Шу бос, энди махсус эксплуатация-мон-таж бўлинмалари тегишли ҳокимлиқлар

томонидан замонавий махсус техника воситалари билан таъминланган ҳолда, бино-иншоотлари билан биргаликда ИХХХнинг ҳудудий бошқармаларига ўтказиб берилади.

ИИВ ИХХХ ҳузурида “Хавфсиз йўл ва хавфсиз пиёда” республика жамғармаси ташкил этилади. Жамғарма маблағлари фақат мақсадли сарфланади, жумладан, йўл ҳаракати техник воситаларини ўрнатиш, уларга техник хизмат кўрсатиш, йўл чизиклари чизиш, шунингдек, боғчалар, мактаблар ва маҳаллаларда болаларнинг йўл ҳаракати қоидалари бўйича бошланғич билимларини шакллантиришга қаратилган ўқув базасини яратиш, йўл ҳаракати қоидаларини амалий ўргатиш майдончаларини ташкил қилишни молиялаштириш каби тадбирларга йўналтирилади.

Нукус ва Тошкент шаҳри, вилоятлар марказидаги чорраҳаларни тўлиқ рақамли бошқарув тизимига ўтказиш бевосита ҳокимлар зиммасига юкланмоқда.

Бугунги даврда транспорт оқимини бошқаришнинг энг самарали йўли инсон омилини истисно қилувчи рақамли технологияларни кенг жорий этишдир. Лекин ҳатто пойтахтда ҳам “рақамли бошқарув” жами 602 та чорраҳадан 111 тасида бор, холос.

Энди Тошкент шаҳрининг барча, Нукус шаҳри ва вилоятлар марказларининг асосий серкатнов чорраҳалари 2023 йил якунига қадар, вилоятлар марказларининг барча чорраҳалари 2024 йил якунига қадар мазкур тизимга ўтказилади.

Туман (шаҳар) ҳокимликларида ўз худудларидаги автомобиль йўлларида йўл ҳаракати қоидалари бузилишини қайд этувчи махсус автоматлаштирилган фото ва видео дастурий-техник воситаларини ўрнатиш ҳуқуқи берилади.

Мазкур воситалар орқали қайд этилган қоидабузарликлар учун жарима суммасининг 30 фоизи бевосита туман (шаҳар) маҳаллий бюджетига йўналтирилади ҳамда йўл ҳаракатини рақамлаштириш, йўл инфратузилмасини ривожлантиришга сарфланади.

Йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш бўйича республика махсус комиссияси, унинг ҳудудий махсус комиссиялари тузилади.

Худудий махсус комиссиялар ҳар ойда йўлларнинг ҳолати ва мавжуд инфратузилма, хавфли авария учаткалари, қоидабузарликлар таҳлилидан келиб чиқиб, ҳаракат хавфсизлиги, транспорт ва йўл соҳаларига масъул идоралар раҳбарлари фаолиятини танқидий ўрганиб, маҳаллий кенгашларга муҳокама қилиш учун қиратади ва натижалари бўйича республика махсус комиссиясига ҳисобот тақдим этиб боради.

2022 йил 1 июндан бошлаб барча туман (шаҳар)лар кесимида “Хавфсиз йўл” индексини юритиш амалиёти йўлга қўйилади.

Махсус комиссиялар ҳар чоракда худудларда йўл ҳаракатини самарали ташкил этиш ҳолатини 29 та индикатор бўйича баҳолаб боради. Индекс натижалари асосида туман-шаҳарлар “ашиш”, “сарик” ва “қизил” тоғфаларга ажратилади.

Шу билан бира, йўл белгиларини ишлаб чиқариш соҳасидаги монополия бекор қилиниб, рақобат муҳитини шакллантириш имконияти яратилади.

Бир сўз билан айтганда, янги қарорда йўлларда хавфсизлигини таъминлаш, ҳаракатни ташкил этиш ва бошқариш бўйича қўлаб тизимли чоралар белгилаб берилди. Мақсад эса битта — йўлларимиз равон, сафаримиз бехатар бўлсин!

Ҳоким Ибродов ва оғилан сурат.

**Умар САЛМОНОВ,
Ўзбекистон турк миллий маданият
маркази раиси:**

— Бугун давлатимиз миллий сиёсатининг энг муҳим устувор йўналишларидан бири — барча миллатларнинг раванки учун тенг шароит ва имконият яратиш, миллатлараро муносабатларни уйғунлаштиришдан иборат. Айни пайтда барчамиз бир осмон остида, эзгу мақсад атрофида бирлашиб, уммузаронлик қиляпмиз. Ана шу муштараклик намунаси — “Бағрикенглик боғи” юртимиздаги бирдамлик ва ҳамжиҳатлик тимсолига айланишига шак-шубҳа йўқ. Тадбир доирасида Ўзбекистондаги барча миллат вакиллари бир ёқадан бош чиқариб, атроф-муҳит кўркاملлигига, экология барқарорлигига ўз улушлигини қўишни мақсад қилдик. Дарахтлар — тоза ҳаво манбаи. Тоза ҳаво эса саломатликка, соғлом авлод камолига хизмат қилади. Бу ҳаракатимиз халқимизга манзур бўлади, деб ишонаман.

Бугун мамлакатимизда диний ташкилотлар ҳамда миллий маданий марказларнинг эмин-эркин фаолият олиб бораётгани, улар иштирокида турли тадбирлар ташкил этилаётгани ҳам юртимизда ҳукм сураётган бағрикенгликнинг амалий ифодасидир.

**Башорат ЮНУСОВА,
“Янги Ўзбекистон” муҳбири**

ХАЛҚАРО ҲАМКОРЛИК

БИР МАКОН МАҚСАДЛАРИ

Янги тажрибалар минтақа тараққиётига йўналтирилади

Ўтган йиллар мобайнида Ўзбекистон ташқи сиёсатида қўзғатилган ўзгаришлар мамлакатимизнинг дунёга очиклигини таъминлади. Шунингдек, минтакавий ва кўп томонлама ўзаро ҳамкорлик муносабатларида қадим давлатчилик тарихига эга Ўзбекистоннинг янги руҳи шаклланди.

Ҳап шу ҳақда борар экан, халқаро ташкилотлар билан алоқалар мустаҳкамлангани, бунда мамлакатимизда олиб борилаётган сиёсатга ишонч пайдо бўлганини ҳам таъкидлаш ўринли бўлади. Бугунги кунда нуфузли тузилма сифатида халқаро майдонда мустаҳкам ўрин эгаллаган Шанхай ҳамкорлик ташкилоти билан алоқаларимизнинг янгича ва дўстона формати ҳам фикримиз далилидир.

Ана шу ишонч руҳи билан бу йил Ўзбекистон ШХТга раислик қилмоқда. Бу даврда савдо-иқтисодий тармоқлари, ахборот коммуникация технологиялари, саноат ва маданий-маърифий, инсон капитали йўналишида турли ташаббусларни ҳаётга татбиқ этиш мақсад қилинган.

Айниқса, пандемия шароити билан боғлиқ глобал инкирозлар олдини олишда бор имконият ва кучларни бирлаштиришни бугунги даврнинг ўзи талаб қилмоқда. Яқинда ШХТга аъзо давлатлар молиявий назорат олий органлари раҳбарларининг навбатдаги 5-учрашувида ҳам шу ҳақда атрофлича фикр ва тажриба алмашилди. Унда Ўзбекистон Республикаси Ҳисоб палатаси раисининг биринчи ўринбосари Баҳодир Турабов маъруза қилди. Иштирокчиларда коронавирус пандемияси оқибатларини бартараф қилиш борасидаги Ўзбекистон тажрибаси катта қизиқиш уюғотди.

Ўз ўрнида савол туғилади: COVID-19 даврида ШХТга аъзо давлатларнинг сарф-харажатларни ташкил қилиш тажрибаси қандай шаклланди?

2020 йилдан бошлаб кенг тарқалган коронавирус пандемияси барча ташкилотлар, жумладан, олий назорат органлари фаолиятига ҳам ўз таъсирини кўрсатди. Пандемия республикадаги солиқ тўловчилар — давлат улуши бор корхоналарнинг фаолиятига салбий таъсир кўрсатгани оқибатида давлат бюджетига тушумлар кескин камайиши кузатилди. Фавқулодда ҳолатда карантин марказлари ва даволаш муассасаларини қисқа муддатларда қуриш, тиббий ускуналар, дори воситалари, озиқ-овқат маҳсулотларини сотиб олиш зарурати юзага келгани сабабли харажатларни тендерсиз амалга ошириш тартиби жорий этилди.

Давлат аудитини анъанавий усулда жойига чиқиб амалга ошириш имконияти чекланиши оқибатида маблағларни мақсадсиз ва самарасиз сарфлашни хатарлари орди. Бундай ҳолатда аудит

объектини ҳамда бирламчи бухгалтерия ҳужжатларини кўздан кечирмасдан харажатлар қонунийлигини назорат қилишда қийинчиликлар юзага келди. Бу Ҳисоб палатаси фаолиятини фақат масофавий усулда амалга ошириш заруратини юзага келтирди.

ПАНДЕМИЯ ДАВРИДА МАСОФАВИЙ АУДИТНИ АМАЛГА ОШИРИШ БОРАСИДА ЎЗБЕКИСТОН ТАЖРИБАСИ

Ўзбекистон Республикаси Ҳисоб палатаси 45 та вазирлик ва идоралар, давлат органлари ва ташкилотларининг дастурий таъминотига уланган ҳамда уларнинг электрон маълумотлар базасидан онлайн фойдаланиш ваколатига эга. Пандемия даврида иқтисодий инкироз оқибатларини юмшатиш зарурлигидан келиб чиқиб, Ҳисоб палатаси 3 та йўналишга алоҳида эътибор қаратди.

Биринчи йўналиш. давлат бюджетига қўшимча даромад манбаларини аниқлаш. Бунда солиқ, молия, статистика органлари дастурий комплексларидаги электрон ҳисоботлар масофадан туриб ўзаро солиштирилган ҳолда, бюджетга қўшимча даромад манбалари аниқланди ва ундирилиши таъминланди.

Масалан, солиқ ҳисоботларидаги кўрсаткичлар билан статистика бўлиmlарига топширилган ҳисоботлар, ташқи савдо айланмаларидаги бажарилган қурилиш ҳажмлари ҳамда давлат харидлари кўрсаткичларини ўзаро таққослаш орқали солиқ тўлаш манбаларини камайтириб кўрсатиш ҳолатларининг олди олинди.

Давлат мулкни бошқариш агентлиги маълумотлар базаси орқали давлат улушига эга корхоналарнинг молиявий натижаларини таҳлил қилиниб, бюджетга тўланиши лозим бўлган дивидендлар ундирилиши таъминланди.

Давлат бюджети ва ташқи қарз маблағлари ҳисобидан амалга оширилаётган инвестиция лойиҳалари белгиланган муддатларда бажарилиши доимий равишда масофавий таҳлил қилинди. Мавжуд муаммоларни аниқлаб, уларни бартараф этиш юзасидан ҳукуматга тавсиялар киритиб берилди.

Жумладан, чет эллик тур доирадаги мутахассисларни республикага олиб келиш ва ишга тушиш муддати

“ ШХТнинг мақсади аъзо давлатлар ўртасида ўзаро ишонч ва яхши қўшничиликни мустаҳкамлаш, сиёсий, савдо-иқтисодий, энергетика, транспорт, маданий-маърифий, таълим, туризм каби соҳаларда самарали ҳамкорлик қилиш, минтақада тинчлик, ҳафсизлик ва барқарорликни таъминлашдир. Ушбу мақсадларга эришишда аъзо мамлакатларнинг олий молиявий назорат органлари ўртасидаги ҳамкорлик ҳам муҳим аҳамият касб этади.

кечкаётган 81 та йирик инвестиция лойиҳасини тезроқ ишга тушириш бўйича таклиф берилди.

Иккинчи йўналиш. пандемия оқибатларини юмшатиш тадбирлари учун сарфланган маблағлар тўғри ва мақсадли сарфланишининг масофавий назорати олиб борилди ҳамда давлат бюджети харажатларини мақбуллаштириш имкониятлари ўрганилди.

Ҳисоб палатасининг барча ходимлари вазирлик ва идоралар харажатларини ушбу тизим орқали кунлик мониторинг қилиш учун бириктирилди. Молия вазирлигининг дастурий таъминоти орқали харажатлар таҳлил қилиниб, ҳукумат билан биргаликда устуворлик даражаси юқори бўлмаган харажатлар келгуси даврларга ўтказилиши таъминланди. Шунингдек, Молия вазирлиги, Соғлиқни сақлаш вазирлиги, тижорат банклари ва бошқа ташкилотлар маълумотлар базаларини кунлик мониторинг қилган ҳолда, иш ҳақи ўз вақтида ва тўғри тўланишига алоҳида эътибор қаратилди.

Хусусан, пандемия даврида давлат бюджетидан асосий воситаларни харид қилиш ва капитал таъмирлаш билан боғ-

лиқ харажатларни вақтинчалик тўхтатиш белгиланди. Пандемия вақтида кенг қўлмалли қурилишлар камайгани сабабли карантин зоналари ва шифохоналар қурилиши назорати кучайтирилди.

Ҳазначилик, буюртмачи ва лойиҳа ташкилотларининг ахборот базаларидан фойдаланган ҳолда, пудратчиларнинг бажарган қурилиш ҳажми бўйича маълумотларни ўзаро солиштириш орқали асоссиз ва ортқича харажатлар олди олинишига эришилди.

Карантин марказлари ва шифохоналарда дори-дармон ва озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган эҳтиёжларни масофавий таҳлил қилиб, ортқича ва мақсадсиз харажатлар аниқланиб, тегишли чоралар қўрилди.

Масалан, Соғлиқни сақлаш вазирлигининг COVID билан касалланган фуқаролар сонидан келиб чиқиб, қабул қилинган меъёрлар бўйича дори-дармон ва озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган эҳтиёж ҳажми аниқланди.

Давлатимиз раҳбарининг топшириқлари асосида Саҳоват ва кўмак жамғармаси ташкил этилиб, ундаги маблағлар ҳаракати ҳисобини юритиш учун

алоҳида веб портал (saxovat.uz) ишга туширилди. Ушбу портал орқали давлат ва ҳомиёлар томонидан етказиб берилган маблағ, моддий қийматликлар ҳақиқатан муҳтож бўлган фуқароларга етиб бориши устидан масофавий назорат ўрнатилди.

Учинчи йўналиш. инвестиция лойиҳаларининг қонунлар ва Президент фармонлари ва қарорларидаги топшириқларни ўз муддатида ва сифатли таъминланиши устидан назорат қилиш вазифасини Ҳисоб палатаси масофавий назорат шаклида амалга ошириб борди.

Бунда “ijro.gov.uz” махсус дастурий комплекси яратилган бўлиб, давлат органларига берилган ҳар бир топшириқ Адлия вазирлиги томонидан ушбу дастурий комплексга киритиб юкланди. Ҳисоб палатаси дастурий комплексдаги мазкур ахборотлар ҳаққонийлигини масофавий назорат қилиб борди.

Жумладан, коронавирус пандемиясининг салбий таъсирини камайтириш, аҳоли ва тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлаш борасида 2020 йилда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 17 та фармон ва қарори қабул қилинди. Уларда ижро ҳоқимиятига жами 290 та топшириқ берилди.

Бунда асосан тадбиркорлик субъектларига даврий солиқ имтиёзларини бериш, аҳолини иш билан таъминлашга мақсадли маблағларни ажратиш юзасидан топшириқлар юкланди. Ҳисоб палатаси пандемия шароитида ушбу топшириқларни ижро ҳоқимияти томонидан бажарилишини қатъий назорат қилиб борди.

Шу билан бирга, назорат тадбирини масофавий усулда олиб боришда бир қатор қийинчиликлар ҳам юзага келди.

- Бўлар:
- назорат объектларининг ҳаммаси ҳам фаолиятига етарли даражада ахборот-коммуникацияларини жорий этмаган;
 - маълумотлар базаси электрон форматда тўлиқ шакллантирилмаган (рақамлаштирилмаган);
 - масофавий назоратни ўтказишининг услубий базаси етарли эмас;
 - ходимларнинг ахборот коммуникацияларидан фойдаланиш ва масофавий назоратни амалга ошириш борасида касбий кўникмалари, тажрибалари етарли бўлмастлигидир.

ПАНДЕМИЯ, БУ — ҲАМ ИНКИРОЗ, ҲАМ ЯНГИ ИМКОНИЯТЛАР

COVID-19 пандемияси инсоният дунёқарашини, ҳаётга, оламу коинотга бўлган ёндашувларни ўзгаририб, янгича яшаш тарзини олиб кирди. Қолаверса, барча ташкилотлар иш фаолияти учун мисли қўрилмаган саҳифа очиб бергани ҳам бор гап. Бу, бир томондан, инкирозли ҳодиса сифатида бўй кўрсатган бўлса, иккинчи томондан, янги имкониятларни ишга туширишга туртки берди.

Масалан, биргина онлайн ишлаш ва турли давлат ёки жамоатчилик хизматларини масофадан туриб бошқариш кўникмасини олайлик. Мутахассислар ташкилотлар кундалик операцияларини масофавий форматда ташкил қилгани сўнгги 2 йилда қўллаб инновацияларга сабаб бўлганини таъкидлаган. Шундан келиб чиқиб, олий аудит органлари ҳам ўз фаолиятини инклюзив (кенг қамровли) ва мослашувчан қилиш имкониятини си-наб кўрди.

Бу борада Ўзбекистон Республикаси Ҳисоб палатаси бошқа давлатлар ташқи аудит органлари билан ҳамкорлик ва шериклик муносабатларини янада ривожлантириш мақсадини ўз олдига қўйган.

Авваламбор, давлат молиявий назоратини амалга оширишда масофавий назоратни қўллаш, ахборот технологияларидан ва дастурий комплекслардан самарали фойдаланиш борасида халқаро ҳамкорлики жадаллаштириш кун тартибидagi асосий масалалардан биридир. Шу мақсадда ШХТ доирасидаги ҳамкорлик ўз самарасини бериши шубҳасиз. Боиси, Евроосиё худудининг 60 фоизи, дунё аҳолисининг 45 фоизи ва жаҳон ялпи ички маҳсулотининг 20 фоизини қамраб олган ШХТ — улкан истиқболли ҳамкорлик макони саналади.

ШХТнинг мақсади аъзо давлатлар ўртасида ўзаро ишонч ва яхши қўшничиликни мустаҳкамлаш, сиёсий, савдо-иқтисодий, энергетика, транспорт, маданий-маърифий, таълим, туризм каби соҳаларда самарали ҳамкорлик қилиш, минтақада тинчлик, ҳафсизлик ва барқарорликни таъминлашдир. Ушбу мақсадларга эришишда аъзо мамлакатларнинг олий молиявий назорат органлари ўртасидаги ҳамкорлик ҳам муҳим аҳамият касб этади.

Лутфулла СУВОНОВ, “Янги Ўзбекистон” мухбири

ШХТ САММИТИ ОЛДИДАН

ЭЛЧИЛАР ТЕХНОПАРКДА УЧРАШДИ

Бу амалий ҳамкорликнинг янги уфқларига йўл очади

Бошланиши 1-бетда

Мамлакатимизнинг ШХТга раислиги доирасида ташкил этилган тадбирда Ўзбекистон ташқи ишлар вазири ўринбосари В.Норов юртимизда янги ишлаб чиқариш қувватларини яратиш, кафолатли сармоаий мухитни шакллантириш, инвесторларни қўллаб-қувватлаш борасидаги чора-тадбирлар ҳақида қисқача сўзлаб берди. Президентимиз ташаббуси билан айна пайтда Самарқанд вилоятининг Ургут туманида Ўзбекистон — ШХТ

саноат зонасини ташкил этиш бўйича қизгин ишлар олиб борилаётгани таъкидланди.

Мазкур лойиҳанинг ишга туширилиши ШХТ мамлакатлари ўртасидаги савдо-иқтисодий ва саноат ҳамкорлигини янада чуқурлаштиришга қўшимча туртки беради.

Дипломатик корпус вакиллари саноат кондиционерлари, маиший ва тижорат музлаткичлари, совитувчи витриналар, лифт ва эскалаторлар,

“ — Технопаркда ҳақиқий маънодаги янги Ўзбекистон ислохотларини кўрдим. Бу ерда ишлаб чиқарилаётган замонавий лифтлар, маиший техникалар таҳсинга лойиқ, — дейди Хитойнинг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Цзян Янь. — Тўрт йил олдин мен элчи бўлиб келган вақтда Ўзбекистонда бундай катта ишлаб чиқариш қувватлари бўлишини кўз олдимизга келтириш қийин эди.

фурнитура ва аксессуарлар, сув насослари, иситиш радиаторлари, аҳоли техникаси, кир ювиш машиналари, охона ҳисоблагичлар, мис қувурлар ишлаб чиқариш цехлари фаолияти билан яқиндан танишди.

Хорижий дипломатларга 2019 йилда Президентимиз қарори билан ташкил этилган мазкур замонавий мажмуа фаолиятининг асосий йўналишлари, шунингдек, амалга оширилаётган ва

режалаштирилаётган лойиҳалар хусусида маълумот берилди.

— Дунёда илгор технологик ишланмалар жадал ривожланаётди. Бугун Тошкентдаги технопарк фаолияти билан танишар эканмиз, Ўзбекистонда ҳам ана шу жараёнга гувоҳ бўлдик, — дейди Ҳиндистоннинг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Маниш Прабхат. — Бу ерда маиший ва тижорат музлаткичлари, лифтлар,

Музаффар Абдуллаев олган суратлар

бошқа саноат ҳамда қурилиш маҳсулотлари мукамал дастурий таъминот технологиялари асосида ишлаб чиқарилаётгани қувонтирди. Бу Ўзбекистонда илгор ва янги технологияларни саноатлаштириш кучаяётганидан далолат беради. Мазкур технопаркда ҳам катта ишлаб чиқариш қувватлар мавжуд. Маҳсулотлар экспорт қилинаётгани ҳам барқарор ривожланиш мақсадларига тўла мос келади. Айниқса, технологиялар “яшил энергетика” тамойилларига мувофиқ ишлаётгани эътиборлидир. Ҳиндистон илгор технологик саноат ишлаб чиқариши соҳасида фаол ҳамкорликдан манфаатдор. Шу маънода, ҳозир саноат корпорацияларимиз ўртасида ҳамкорликни кучайтиришимиз керак, деган хулосага келялман. Бу янги бозорларга чиқиш ва илгор технологияларни экспорт қилишга кўмак беради.

Дипломатлар “TECHNOPARK” МЧЖда яратилган шарт-шароитларни юқори баҳолаган ҳолда, ШХТ давлатлари технопарклари ўртасида амалий, илмий ва ишбилармонлик алоқаларини кенгайтириш муҳимлигини алоҳида қайд этди.

— Технопаркда ҳақиқий маънодаги янги Ўзбекистон ислохотларини кўрдим. Бу ерда ишлаб чиқарилаётган замонавий лифтлар, маиший техникалар таҳсинга лойиқ, — дейди Хитойнинг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Цзян Янь. — Тўрт йил олдин мен элчи бўлиб келган вақтда Ўзбекистонда бундай катта ишлаб чиқариш қувватлари бўлишини кўз олдимизга келтириш қийин эди. Замон таҳликали бўлиб қолди. Шунга қарамай, бугун Ўзбекистонда ҳам иқтисодий, ҳам интеллектуал мулк ривожланипти. Технопаркда Ўзбекистон ва Хитой ўртасидаги ҳамкорлик самараларини кўриш мумкин. Бу ерда ишлатилаётган айрим техника ва технологиялар шундан далолат беради. Бу йил Самарқандда ШХТнинг саммити бўлиб ўтади. Бугун ташкилотга аъзо, қулатувчи ва хайрихоҳ давлатлар элчилари билан бу ерда учрашганимиз ҳам келгуси ҳамкорлигимиз йўлида хизмат қилишига ишонамиз.

Улуғбек АСРОРОВ, “Янги Ўзбекистон” мухбири

— Дунёда илгор технологик ишланмалар жадал ривожланаётди. Бугун Тошкентдаги технопарк фаолияти билан танишар эканмиз, Ўзбекистонда ҳам ана шу жараёнга гувоҳ бўлдик, — дейди Ҳиндистоннинг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Маниш Прабхат. — Бу ерда маиший ва тижорат музлаткичлари, лифтлар, бошқа саноат ҳамда қурилиш маҳсулотлари мукамал дастурий таъминот технологиялари асосида ишлаб чиқарилаётгани қувонтирди.

ТАРАҚҚИЁТ МЕЗОНЛАРИ

БИРИНЧИ ТОШКЕНТ ХАЛҚАРО
ИНВЕСТИЦИЯ ФОРУМИ

Истиқболли ҳамкорлик ва самарали келишувлар

Ўзбекистон охириги йилларда дунё учун очик мамлакатга айланди. Савдо-иқтисодий, маданий, транспорт, тиббиёт, умуман, барча соҳаларда хориж давлатлари билан дўстона алоқалар кенгайиб борапти. Айниқса, ўтган қисқа вақт ичида юртимизда ишбилармонлик учун қулай муҳит яратилиб, инвесторлар фаолиятига тўсиқ бўлиб келган барча ҳолатлар бартараф этиляпти. Буни жорий йилнинг 24–26 март кунлари илк бор ўтказилган Тошкент халқаро инвестиция форуми қатнашчилари — нуфузли меҳмонлар ҳам алоҳида эътироф этди.

Йирик тадбиркорлик анжумани дунёнинг 56 давлатидан 2 мингдан ортиқ иштирокчи —

инвестор ва юқори мартабали меҳмонларни пойтахтимизда жамлади. Форумнинг панель мунозаралари ва тадбирлари доирасида мамлакатимизнинг турли тармоқлари ва ҳудудларининг инвестициявий ҳамда иқтисодий имкониятлари намойиш этилди. Форум доирасида бир неча кун давомида барча соҳаларда олиб борилган музокаралар катта форматдаги келишувларга асос бўлди. Форум якунлари бўйича 7,8 миллиард долларлик аниқ шартномалар ва инвестициявий битимлар пакети имзоланди. Қиймати 3,5 миллиард долларлик лойиҳаларни амалга ошириш бўйича дастлабки келишувларга эришилди.

Стратегик ташаббуслар ва сармоявий лойиҳалар

Форум доирасидаги лойиҳалар турли ҳудуд ва соҳаларни қамраб олган. Шартномаларда уларни амалга ошириш мuddати, жалб қилинадиган маблағ ҳамда эришиладиган натижалар ҳам белгиланган. Галдаги вазифа эса лойиҳаларни муваффақиятли амалга ошириб, ҳамкорлиқни янада кенгайтиришдан иборат.

Нажмиддинхўжа ШАРИПОВ,
Тошкент вилояти ҳокимининг ўринбосари,
инвестициялар ва ташқи савдо бошқармаси бошлиғи:

Ишлаб чиқаришни йўлга қўйди. Умумий қиймати 17,6 миллион долларлик лойиҳа тўлиқ тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар асосида амалга оширилди. Лойиҳанинг нафақат иқтисодий, балки экологик аҳамияти ҳам катта. Гал шундаки, қурилиш материаллари йиллар давомида фойдаланилмаётган, “Ангрен иссиқлик электр станцияси” АЖдан чиқаётган ёнган кўмир куллари ва қолдиқларидан ишлаб чиқарилади. Улар чуқур қайта ишланиб, цемент ва бетон маҳсулотлари учун қўшимча хомашё тайёрланади. Бу эса ушбу маҳсулотларнинг сифатини янада яхшилаш баробарида, таннархининг сезиларли пасайишига олиб келади.

Юлқа минерал кукун ишлаб чиқаришнинг биринчи босқичи 2022 йилда ишга туширилади. Дастлабки даврда 6 миллион доллар ўзлаштирилиб, 80 та иш ўрни яратилади. Лойиҳанинг 2- ва 3-босқичида эса автоклавланган газобетон блоклари ишлаб чиқариш режалаштирилган.

Бугунги кунда замонавий, тежамкор қурилиш материаллари сифатида газобетон маҳсулотининг бозори чаққон. Халқ орасида унга бўлган талабнинг ортиб бораётгани, инвесторларни шу йўналишда маблағ киритишга қизиқтирмақда.

Газобетон ғовак бетоннинг бир тури бўлиб, уни “суңый тош”, деб ҳам аташади. Таркибиди 1-3 миллиметрли пуфаклар бўлгани ҳолда, оддий бетондан енгиллиги, етарли даражада мустаҳкамлиги, иссиқ ва совуқдан яхши ҳимоялаш хусусиятлари билан устунликка эга. Пишиқ гиштга нисбатан афзалликлари — табиий газни 8 марта кам сарфлайди, энергиятежамкор ва энг асосийси, уни тайёрлашда унумдор тупроқ ишлатилмайди. Масалан, 1 куб метр гишт 1800–2000 килограмм оғирликка эга бўлса, шу ҳажмдаги газобетоннинг оғирлиги 500–700 килограмми ташкил этади. Бу эса, қурилиш жараёнини нафақат тезлаштиради, балки бино пойдеворидаги тушадиган оғирлиқни ҳам камайтиради. Қолаверса, газобетондан фойдаланган ҳолда қурилган уй-жойлар ёзда салқин, қишда иссиқ бўлади.

Хитойликлар билан имзоланган лойиҳа мақсади ҳам аҳолининг ушбу қурилиш материалга бўлган талабини қондириб, импорт ўрнини босувчи, экспортб маҳсулот ишлаб чиқаришдан иборат. Асосийси, инвестицион лойиҳанинг ишга туширилиши ортидан ҳудуддаги ўнлаб ишсиз одамларнинг бандлиги таъминланади.

Тайёр маҳсулотлар экспорти ортади

Инвестициялар, энг аввало, иқтисодийни модернизациялаш, техник ва технологик жиҳатдан янгилаш, юқори барқарорлик ва мутаносиб иқтисодий ўсишни таъминлашдаги ўрни билан аҳамиятли. Тошкент халқаро инвестиция форуми бу борада ташланган муҳим қадамлардан бири бўлди. У маҳаллий корхона ва барча тармоқлар учун янги ҳамкорлик алоқаларининг ўрнатилишига хизмат қилди.

Абдулла ХУРСАНОВ,
Олмалиқ кон-металлургия комбинати директори:

— Тараққиёт стратегиясига мувофиқ, юртимизда ялпи ички маҳсулот ҳажмини 100 миллиард долларгача ошириш мақсад қилиб олинган. Бунда саноат, жумладан, тоғ-кон саноатини ривожлантириш муҳим аҳамият касб этади. Комбинат олдида мис ишлаб чиқаришнинг 148 минг тоннадан 500 минг тоннага, мутаносиб равишда олтин, кумуш ва бошқа қимматбаҳо металллар ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш вазифаси қўйилган. Ушбу мақсадларга эришиш учун комбинатда 3-, 4- ва 5-мис бойитиш фабрикаларини қуриш, янги мис эритиш заводини барпо этиш белгиланган.

Албатта, бу лойиҳаларни амалга ошириш катта инвестицияларни талаб этади. Дастлабки ҳисоб-китобларга кўра, ушбу мақсадларга эришиш учун 15 миллиард доллар атрофида инвестициялар зарур бўлади. Халқаро форум ана шундай янги сармояларни кенг жалб қилишга йўл очди.

Жумладан, халқаро инвесторлар билан бир қатор келишувларга эришдик. Германиянинг “Falk Porsche Technik GmbH” компанияси билан таъсис шартномаси имзоланди. Янги кўшма корхона комбинат тарихидаги Нодир металллар ва қаттиқ қўтишмалар илмий ишлаб чиқариш бирлашмасининг ўтган асрда қурилган, жисмонан ва маънан эскирган бинолари негизда ташкил қилинмоқда. Корхона Европа, хусусан, Германиянинг энг илгор технологиялари ҳамда “яшил энергия”га асосланган ускуналари билан жиҳозланади.

Бугунги кунгача комбинат томонидан бирлашмада ишлаб чиқарилаётган молибден, вольфрам каби нодир металллар хомашё тарзида экспорт қилиб келинган. Лойиҳалар комбинат томонидан ишлаб чиқарилаётган рангли металлларни қайта ишлаш, улардан янги, экспортбон ва юқори қўшилган қийматга эга маҳсулотлар

ишлаб чиқаришни кўзда тутди.

Янги ташкил этиладиган кўшма корхонада умумий қиймати 32 миллион доллар бўлган 7 та инвестиция лойиҳа амалга оширилади. Эътиборли томони, лойиҳаларнинг 19 миллион доллари германиялик ҳамкорларнинг тўғридан-тўғри инвестициялари ҳисобидан молиялаштирилади. Янги корхонада йилга умумий қиймати 294 миллион долларлик 15 турдаги маҳсулот ишлаб чиқарилиши йўлга қўйилади. 300 дан ортиқ янги иш ўрни яратилиб, экспорт ҳажми 140 миллион доллардан ортади.

Яшил энергетика сари

Бугунги кунда энг катта хорижий инвестиция киритилаётган тармоқлардан бири — энергетика соҳаси ҳисобланади. Маълумотларга кўра, 2019–2021 йиллар давомида соҳада умумий қуввати 7 минг 231 мегаваттга тенг 17 та инвестиция битими имзоланган. Натижада юртимизнинг турли ҳудудларида иссиқлик, қуёш, шамол электр станциялари қурилиб, экологик тоза, муқобил энергия манбалари яратилляпти.

Азим АХМЕДХАДЖАЕВ,
Ўзбекистон Республикаси
энергетика вазирининг
биринчи ўринбосари:

— Бирлашган Араб Амирлигининг “Masdar”, Саудия Арабистонининг “ACWA Power”, Туркиянинг “Akso Enerji” каби дунёга машҳур йирик компаниялари билан ҳамкорликда қатор лойиҳаларни амалга оширялмиз. Хусусан, 2021 йил август ойда “Masdar” компанияси Навоий вилоятида фойдаланишга топширилган қуввати 100 МВт. бўлган Ўзбекистондаги биринчи қуёш фотоэлектр станцияси лойиҳасини муваффақиятли ишга туширди.

Инвестицион форум доирасида компания бош директори Мухаммад Жамил Ал Рамоҳи бошчилигидаги делегация аъзолари билан ҳам музокаралар ўтказдик. Мулоқотда амалга оширилаётган лойиҳаларнинг бориши, шунингдек, бир қатор йўналишлар бўйича ҳамкорлиқни ривожлантириш, қайта тикланувчи энергетика объектларида ишлаб чиқариладиган энергияни сақлаш технологиялари ҳақида сўз борди. Халқаро компания биз билан ҳамкорлиқни давом эттиришга тайёр. Улар Ўзбекистонда қайта тикланувчи энергия манбалари соҳасида умумий қуввати 1 минг 497 МВт.га тенг бўлган қатор лойиҳалар, жумладан, Самарқанд, Жиззах, Сурхондарё вилоятларида қуёш фотоэлектр станциялари, Навоий вилоятида 500 МВт. қувватли шамол электр станцияларини қуришни режалаштирмақда.

Тошкент халқаро инвестиция форумининг муҳимлиги шундаки, биз бир вақтнинг ўзида кўпплаб йирик хориж компаниялари билан музокаралар олиб бориш имкониятига эга бўлдик. Уларни фаолиятимиз билан таништириш, лойиҳалар ҳақида маълумотлар бериш учун етарли вақт бўлди. Бу эса ҳамкорликда янги битимларни имзолашимизга хизмат қилди.

Шундай шартномалардан бир нечтаси Халқаро молия корпорацияси (ХМК) ва Европа тикланиш ва тараққиёт банки (ЕТТБ) билан имзоланди. Лойиҳада қўшимча 1 ГВт. қувватга эга қуёш ва шамол электр станцияларини қуриш кўзда тутилган. Бунинг учун инвесторларни танлов асосида танлаш бўйича консалтинг

хизматларини олиш доирасида ҳар бир институт билан ҳамкорлиқни кенгайтиришга келишиб олдик. Бу бизнинг мазкур халқаро ташкилотлар билан ҳамкорликдаги илк ишимиз эмас. 2018–2019 йилларда ҳам шу каби шартномалар имзоланган.

Сўнгги йилларда юртимизда қуёш ва шамол электр станцияларини қуриш ишлари фаоллашгани бежиз эмас. 2020 йилда ҳукуматимиз томонидан кейинги 10 йилда қуёш фотоэлектр станциялари қувватини 5 гегаватт, шамол электр станциялари қувватини 3 гегаваттгача етказиш вазифаси қўйилган. Бу мақсадлар Энергетика вазирлиги томонидан ишлаб чиқилган 2020–2030 йилларда электр энергетика тармоғини ривожлантириш концепциясида ҳам белгиланган эди. Ўтган йили мамлакатимиз аҳолиси ва иқтисодиёти учун фойдали бўлган тариф таклифлари тахлили асосида масаланинг аҳамияти янада ортди. Давлатимиз раҳбари томонидан 2026 йилга қадар ФЭС қувватини 4 ГВт. ШЭС қувватини ҳам 4 ГВт.гача ошириш бўйича топшириқлар берилди.

Албатта, бу вазифаларни амалга ошириш учун халқаро ҳамкорлар зарур бўлади. Шу боис, инвестицион форум доирасида Энергетика вазирлиги “Rothschild & Co” инвестиция банки билан шартнома имзолади. Ҳамкорлиқни ривожлантириш шартлари бўйича музокаралар “Rothschild & Co” директорлар кенгаши аъзоси Баронесса Ариель де Малард де Ротшильд бошчилигидаги делегация вакиллари билан ўтказилди. Келишувга

кўра, мазкур халқаро инвестиция банки мамлакатимизда энергетика соҳасидаги истиқболли лойиҳаларни таҳлил қилиш, молиялаштириш, кредитлаш ва уларда бевосита иштирок этиш орқали потенциал инвесторларни аниқлаш ва жалб қилиш бўйича стратегик маслаҳатчи сифатида фаолият олиб боради.

Форум давомида вазирлигимиз тизимидаги “Иссиқлик электр станциялари” АЖ ҳам қатор манфаатли келишувларга эришди. Ҳамкорлардан бири Италиянинг “AC BOILERS S.p.A” компаниясидир. Улар билан тизим корхоналарида “экологик тоза” энергия ускуналарини ўрнатган ҳолда қувватларни ошириш бўйича меморандум имзоланди. Аслида, мазкур компания билан музокаралар аввалроқ — 2022 йилнинг февралда бошланган эди. Ўшанда италияликлар билан аънавий иссиқлик электр станцияларида барқарорлиқни ошириш

мақсадида модернизация ишларини олиб бориш, амалдаги газ турбиналари ва буғ қозонларидан фойдаланишда иссиқлик қозонларининг самарадорлигини ошириш каби масалалар бўйича мулоқотлар ўтказилган. Форум доирасида келишувлар расмий ҳужжатлар асосида мустаҳкамланди.

Анжуманда яна бир катта лойиҳа — Сирдарё вилоятида қуввати 1 минг 600 МВт. бўлган замонавий иссиқлик электр станциясини қуриш бўйича ҳамкорликка эришилди. Уни Марказий Осиё ва МДҲ давлатларида очик тендер савдолари орқали амалга оширилаётган энг йирик инвестиция лойиҳаларидан бири, дейиш мумкин. Битим “Ўзбекистон миллий электр тармоқлари” АЖ ҳамда Франциянинг “EDF”, Қатарнинг “Nebres Power” ва Япониянинг “Sojitz” компаниялари консорциуми ўртасида имзоланди.

Лойиҳа Сирдарё вилоятининг Ширин шаҳрида амалга оширилади. Ҳудуддаги 55 гектар майдонда замонавий “H-class”-даги қўшма циклда ишлайдиган газ ва буғ турбинали иссиқлик электр станцияси қурилиши режалаштирилган.

Станциянинг йиллик ишлаб чиқариш қуввати 12 миллиард кВт. соатни ташкил этади. Фойдали иш коэффициентини 60 фоиздан юқори бўлгани ҳолда, йилга 1,1 миллиард куб метр табиий газ тежалашга эришилади. Аҳамиятисини, станция қурилиши давомида 2 минг 500, ишга тушган эса 120 янги иш ўрни яратилади.

Умуман, юртимизда электр энергияси ишлаб чиқаришда хусусий сектор иштирокини ошириш борасидаги ишлар ўз самарасини бермоқда. Хусусан, сўнгги уч йилда умумий қуввати 1 минг мегаваттдан зиёд бўлган 5 та электр станцияси давлат-хусусий шериклик асосида ишга туширилди. Жалб этилган хорижий инвестициялар миқдори 1 миллиард доллардан ошди.

Бу каби лойиҳаларнинг кўпи ҳудудларда ишга туширилган бўлса, янгиларига тамал тоши қўйилляпти. Хусусан, инвестицион форум доирасида давлати-

миз раҳбари томонидан хорижлик меҳмонлар иштирокида Сурхондарё вилояти Ангор туманида янги иссиқлик электр станцияси қурилишига старт берилгани катта воқеалардан бири бўлди.

Умумий қиймати 1 миллиард 200 миллион долларга тенг лойиҳа Германиянинг “Siemens Energy”, Франциянинг “EDF”, Нидерландиянинг “Stone City Energy” компаниялари томонидан давлат-хусусий шериклик асосида амалга оширилади. Натижада 1 минг 560 мегаватт қувват яратилиб, йилга 12 миллиард киловатт соат электр энергияси ишлаб чиқарилади. Лойиҳа доирасида энг замонавий технологиялар ўрнатилиб, йилга 1 миллиард куб метр табиий газ тежалади. Мазкур станцияни 2024 йил охирида ишга тушириш режалаштирилган. Ўнда ишлаб чиқариладиган электр энергияси Сурхондарёдаги 500 миң хонадонни нурга тўлдирди.

маган қуёш электр станцияси қурилиши билан боғлиқ техник-иқтисодий ишланмалар ва ушбу лойиҳага чет эллик инвесторларни жалб қилиш соҳасидаги ишларни олиб бориш назарда тутилган. Шу билан бирга, комбинатда тегишли корхоналар ҳудудида жойлашган биноларнинг том қисмида ҳам қуввати 1–7 МВт. бўлган қуёш панелларини ишга тушириш режалаштирилган. Бу корхонада электр энергиясига бўлган талабни қисман қоплаш баробарида, комбинат ишлаб чиқараётган маҳсулотларнинг жаҳон бозорига рақобатбардорлигини оширишга хизмат қилди.

Умуман олганда, форум шу каби йирик ҳамкорлик лойиҳаларига асос бўлди. Анжуман юртимизда инвесторлар учун энг қулай ва жозибдор шарт-шароитлар мавжуд экани, ўзаро манфаатли ҳамкорлик ўрнатиш мумкинлигини кўрсатди. Шу жиҳатдан, халқаро форум Ўзбекистон ва бутун Марказий Осиё минтақаси иқтисодиётига хорижий инвестиция ва замонавий технологияларни жалб қилишда доимий платформага айланиши кутилмоқда. Бу каби тадбирлар мамлакатимиз ишбилармонлари ва корхоналари учун ҳам истиқболдаги йўналишларни белгилаб олишда муҳим аҳамиятга эга.

Ирода ТОШМАТОВА,
“Янги Ўзбекистон” муҳбири

Салоҳиддин ИСОМИДДИНОВ,
журналист

Мамлакат келажаги, барча соҳа ва лойиҳалар муваффақияти билимли, замонавий фикрлайдиган, ўз соҳасининг усталари бўлган инсонларга боғлиқ. Шу боис, мамлакатимизда айнан таълим соҳасини, инсон капиталини ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Боиси, бутун қайси соҳани олмайлик, замонавий етук кадрларни тарбияламасдан туриб, бирор натижага эришиб бўлмаслиги кундек равшанлашмоқда.

Беш-олти йил муқаддам аксарият мактабларда ёшларнинг сифатли билим олиши учун етарли шароит йўқлиги таълим сифатига салбий таъсир қиларди. Жумладан, бир синфда 30, ҳатто 40 нафаргача ўқувчи ўқиган. Бу ҳам етма-гандек, синфхоналарда шароитлар бўлмаган. Зарур ўқув қуроллари етишмас, синфхоналар ёритилмас, қишда совуқ, ёзда иссиқ бўларди. Ойлик маоши камлиги туфайли кўплаб эркак ўқитувчилар мактабни ташлаб, бошқа соҳага ўтиб кетишга мажбур эди.

Яна бир ҳаётий мисол. Илгари ўқитувчилар асосий вазифаси бир четда қолиб, фаолиятига мутлақо алоқаси бўлмаган ишларга жалб этиларди. Аниқроқ айтганда, улар болаларга таълим бериш ўрнига бутун кузни пахта даласида ўтказарди. Бу эса нафақат таълим сифатига, балки соҳа ҳодимларининг касбий муносабатига ҳам салбий таъсир қўрсатди. Кўплаб тажрибали ўқитувчилар кўнгли совиб, севган касбини ташлаб кетишга мажбур бўлди.

Давлатимиз раҳбари Президентлик фаолиятининг дастлабки кунларидан юртимизда инновацион ва креатив фикрлайдиган замонавий кадрлар тайёрлаш, ёшларни ватанпарварлик руҳида, юксак маънавият эгалари этиб тарбиялаш мақсадида таълим тизимини тақомиллаштиришга алоҳида эътибор қаратди.

Сўнгги 5 йилда мамлакатимизда 21 мингдан ортиқ янги мактаб-гача таълим муассасалари ташкил этилди. Ушбу масканларда тарбия олаётган болалар қамрови аввалги 27 фоиздан 67 фоизга кўтарилди. 200 га яқин янги мактаб барпо этилиб, 3 мингдан ортиқ мавжуд умумтаълим муассасаси реконструкция қилинди ва тўлиқ жиҳозланди.

Иқтидорли ўқувчиларни аниқлаш, уларнинг қобилиятини ривожлантириш, мактаб таълимига ўқитишнинг илгор методларини жорий этиш, замонавий билимлар ва чет тилларни пухта ўргатиш мақсадида Президент, ижод ва ихтисослашган мактаблар фаолияти йўлга қўйилди.

Ушбу мактабларнинг ташкил этилгани таълим тизимида юксалишнинг янги босқичини бошлаб берди. Бу, ўз навбатида, юртимиз келажаги учун хизмат қиладиган иқтидорли, қобилиятли, илм-фанга меҳр қўйган ёшларнинг янада кўпайишига кўмин яратди.

Президентимиз ҳузурида жорий йил 5 апрель куни халқ таълими соҳасида амалга оширилаётган ислохотлар натижадорлигининг таҳлили юзасидан ўтказилган видеоселектор йиғилишида таълим сифатини янада юксалтириш, ўқитувчиларнинг малакасини ошириш, мактабларда маънавий муҳитни тубдан

яхшилаш бўйича устувор вазифалар белгилаб берилди.

Кучли давлатни салоҳиятли кадрлар қуради

Инкор этиб бўлмайдиган ҳақиқат шuki, сифатли таълимсиз, малакали кадрларсиз, жамиятда, мамлакатда юксалиш бўлмайди. Халқимизда “Билаги зўр — бирни йиқар, билими зўр — мингни”, “Билак билан битмаган билим билан битар”, “Билган билганин ишлар, билмаган бармоғин тишлар” деган мақоллар бежиз айтилмаган.

Зеро, тараққиётнинг тамал тоши ҳам, мамлакатни қудратли, миллатни буюк қиладиган куч ҳам илм-фан, таълим-тарбиядир. Шунинг учун юртимизда таълим тизимини комплекс ривожлантириш, малакали кадрлар тайёрлашга катта куч ва маблағ йўналтирилмоқда. Аёнки, жамиятда олий маълумотга эга, юксак малакали мутахассислар қанча кўп бўлса, ривожланиш шунча тез ва самарали кечади. Таълим сифати ривожланса, ҳамма соҳада ўзгариш, тараққиёт кузатилади.

Ҳаммамиз ўқиган, замонавий илм ва ҳунарларни пухта эгаллаган, ўғил-қизларини шу руҳда тарбиялаган халқлар, давлатлар жадал ривожланиб бораётганини кўрапмиз, гувоҳи бўляпмиз. Шу боис, юртимизда ҳам ёшларнинг шундай юксак даражага кўтарилиши учун зарур имкониятлар ишга солинмоқда.

Уттан даврда 82 та янги университет ва институт, жумладан, 23 та хорижий олийоқ ташкил этилиб, олий таълим

муассасаларининг умумий сони 159 тага етди. Мактаб битирувчиларининг олий таълимга қамрови олдинги 9 фоиздан 28 фоизга етказилгани ёшларни билимли, рақобатбардош кадрлар этиб тайёрлашга хизмат қилмоқда.

Бу ислохотлар ҳали кўзланган марранинг бир қисми, холос. Янги Ўзбекистоннинг 2022–2026 йилларга мўлжалланган тараққиёт стратегиясида белгиланган мақсадларда ҳам таълим соҳасига кенг ўрин берилган.

Хусусан, тараққиёт стратегиясида олий таълимга қамров даражасини 50 фоизга етказиш, таълим сифати ва кадрлар буюртмачилари тақлифлари асосида қабул параметрларини 2022 йилда ошириш, жорий йилда ёшларни олий таълим билан қамров даражасини 38 фоизга етказиш мақсад қилинган. Бу орқали таълим ва ишлаб чиқариш интеграцияси юзга келади, олий таълим муассасалари талабдан келиб чиқиб мутахассис тайёрлайди.

Таълим соҳасидаги янгиланишларнинг асосий қисмини олий таълим тизимидаги ислохотлар ташкил этади. Шу боис, олий ўқув юртларига қамровни кенгайтириш, таълим сифатини ошириш, рақамли технологиялар ва таълим платформаларини жорий этиш, ёшларни илмий фаолиятга жалб қилишга алоҳида эътибор қаратилаётди. Биргина мисол: олий ўқув юртларига қабул қилишда эҳтиёжманд оилалар қизлари учун грантлар кўпайтирилгани қамров кўламини янада кенгайтди.

Қабул кўрсаткичи 250 мингга етказилади

Яқингача олийоқларга ўқишга кириш жуда қийин эди. Квоталар кам, қабул имтиҳонларида турли муаммолар бор эди. Юртимизда бу масалалар ҳисобга олиниб, олий таълимга қабул квотаси йилдан-йилга оширилмоқда. Бу, ўз навбатида, ёшларни билимли, малакали, жаҳон тараққиётига мос мутахассислар этиб тайёрлаш, уларнинг ҳаётда ўз ўрнини топишга хизмат қилапти.

Ёшларни кўплаб-қувватлаш шу билан чекланиб қолмайди. 2026 йилгача нодавлат олий таълим ташкилотлари сони камида 50 тага етказилади. Шу йилнинг ўзида Навоий, Самарқанд, Сурхондарё, Қашқадарё вилоятлари ва Тошкент шаҳрида камида 1 тадан нодавлат олий таълим ташкилотини ташкил этиш мақсад қилингани ёшлар келажагини таъминлашга қаратилган эзгу ташаббусдир.

Нодавлат олий таълим ташкилоти қанча кўпайса, улар ўртасида соғлом рақобат кучаяди. Сон эмас, сифатга эътибор қаратилади. Ҳар бир олий таълим муассасаси ўз жамоасини илмий салоҳияти юқори профессор-ўқитувчилар билан кенгайтиришга ҳаракат қилади. Асосийси, ёшларнинг ўқишга иштиёқи ошади, таълим сифати юксалади.

Илм — энг катта сармоя

Инсон неча ёшда бўлмасин, билимини кенгайтиришни истади. Чунки ўқиш ва ўрганишдек шарафли ва лаззатли неъмат йўқ. Инсон билими туфайли кадрланади, ҳурмат қозонади. Шу сабабли, бутун мамлакатимиздаги каби таълим-тарбияга, ёшлар тақдирига ғамхўрлик кўрсатаётган, катта маблағ йўналтираётган давлат дунёда кам.

Биргина мисол: 2021 йилда эҳтиёжманд оилаларга мансуб 2 мингдан зиёд қизлар олийоқларга давлат гранти асосида қабул қилинди. Яна шунча талаба қизларнинг контракт пули тўлаб берилди. Аёллар таълимга алоҳида эътибор қаратилаётгани туфайли ўтган йили олий ўқув юртларига қабул қилинган талабаларнинг 60 фоизини хотин-қизлар ташкил этди.

Бундан олти йил аввал олийоқларда 110 минг нафар қиз таълим олган бўлса, бугун уларнинг сони 400 минг нафарга ёки уларнинг улуши 2016 йилдаги 38 фоиздан айни пайтга келиб қарийб 50 фоизга етди.

Шу нуктаи назардан, бугун юртимизда таълим, илм-фани янада ривожлантириш, аҳолининг эҳтиёжманд қатламни иқтимоий кўллаб-қувватлаш бўйича рўёбга чиқарилаётган ислохотларни нафақат юртдошларимиз, балки хориқлик экспертлар ҳам эътироф этмоқда. Бу давлатимиз раҳбари бошчилигида ўтган даврда юртимиз илм-фан ва таълим борасида ўз макъби ва нуфузини тиклаганидан далолат беради.

Таъбир жоиз бўлса, ҳозир кўп давлатлар ўғил-қизлари юртимиз ёшларига ҳавас билан қарамоқда. Сабаби, давлатимиз раҳбари ҳар йили бир неча марта ёшлар вакиллари билан учрашиб, уларнинг иштиёқи, орзу-истаклари билан қизиқади. Муаммоларини сўрайди ва мутасаддиларга ёшларга эътибор қаратиш зарурлигини ўқтиради. Бундай эътиборни дунёнинг жуда кўп мамлакатлари ёшлар озу қилади.

Бир сўз билан айтганда, Президентимиз раҳбарлигида мамлакатимиз таълим тизимини тубдан ўзгартириш, уни халқаро стандартларга интеграциялаш, меҳнат бозори талабига мос юқори малакали мутахассис кадрлар тайёрлаш борасида изчил ислохотлар амалга оширилмоқда. Зотан, илм ва изланиш бўлмаган жойда ҳеч қандай ривожланиш, юксалиш бўлмайди.

ТАЛАБАЛАР УЧУН ИШ ЎРИНЛАРИ

Қаҳрамон ЙЎЛДОШЕВ,
Урганч давлат университетининг маркетинг ва талабалар амалиёти бўлими бошлиғи

Хоразм вилоятида ҳозир 3 та олий таълим муассасаси фаолият юритмоқда. Урганч давлат университети ҳудуддаги энг йирик олий таълим даргоҳи ҳисобланиб, айни пайтда бу ерда 30 минг нафардан ортиқ талаба таҳсил оляпти.

Шу йил 4 март куни давлатимиз раҳбари раислигида ўтказилган видеоселектор йиғилишида талабаларга сифатли таълим бериш, ҳаётини яхшилаш, ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этиш баробарида уларнинг иш билан таъминланишига ҳам катта эътибор қаратилди. Чунки бу мақсадга эришиш туфайли уларнинг назарий билимини амалиётда қўллаш имконияти янада ошади, таълим ва бошқа қўндалик харажатларини қоплаш учун молиявий имконият юзга келади.

Йиғилишда зиммамизга юклатилган вазифалардан келиб чиққан ҳолда, талабаларнинг иш билан бандлик ҳолатини ўрганиб чиқдик. Ҳозир университетимизда қарийб 19 минг нафар ёш кундузги бакалаврият таълим йўналишида ўқийди. Уларнинг 3671 нафари ўқиш билан бирга, ишлайди. Таҳлил ва суҳбат жараёнида яна 1472 талабанинг ижтимоий ҳимояга муҳтожлиги ва ишлашга эҳтиёжи борлиги аниқланди.

Хоразм вилояти ҳокимлиги ва бандлик бош бошқармаси билан ҳамкорликда талабаларни ишга жойлаш чоралари қўриляпти. Хусусан, тез кунда ҳудудда 4 та йирик инновацион лойиҳани амалга оширишга киришляди. Улар доирасида юзга яқин талабани иш билан таъминлаш имконияти пайдо бўлади.

Университет ҳузуридаги “Хоразм” инновацион технопарки ва ахборот-ресурс, ахборот технологиялари марказлари ҳамда факультетлардаги лаборант, ишчи каби вазифаларга яна 200 нафар йигит-қизни жалб этиш мумкинлиги маълум бўлди. Бундан ташқари, ўтган ўқув йилида Питнак шаҳридаги автомобилъ заводида 83 нафар талаба амалиёт даврида ойлик олиб ишлаган бўлса, бу йил улар сонини 100 нафарга етказиш мўлжалланмоқда.

Яқинда университетда ўтказилган бўш иш ўринлари ярмаркасининг асосий иштирокчилари ҳам талабалар бўлди. Унда вилоят шаҳар ва туманларидаги 1670 та корхона ва ташкилотда мавжуд 5416 та бўш иш ўрни тақлиф этилди. Дастлабки натижаларга кўра, шу ернинг ўзида 217 нафар талаба ишга жойлашишга йўлланма олди.

Умуман олганда, жорий йил якунига қадар вилоятда мавжуд вакант иш ўринларига 1-3-босқичдаги 1500 нафар талабани ишга жойлаштириш, 400 нафарининг давлат идораларида ҳақ тўланадиган стажировка ўташи, университетдаги бўш хона ва иншоотларни бепул ажратиш орқали 80 нафардан ортиқ йигит-қизни пулли курслар, маиший ва бошқа хизматлар ташкил этиш орқали ишга жойлаш, мактаб ва боғчаларга 1600 нафар ёшни иш билан таъминлаш режалаштирилган.

Университетда “Карьера маркази” ва “Коворкинг офис” фаолият қўрсатаяпти. Таълим йўналишлари ва ихтисосликлардан келиб чиққан ҳолда, бандлик маркази ташкил этилиб, иш бериувчилар билан ҳамкорликда ваканция ва амалиёт ярмаркалари, талабалар учун мунтазам бизнес учрашувлар уюштирилади.

Президентимиз таъкидлаганидек, ота-оналар ўзининг олтин фондини, энг қадрли бойлигини, ўсмир ёшдаги, балогатга етган фарзандини тахсил олсин, дея қўлимизга топширган. Бу ишончини оқлаш мақсадида йигит-қизларга сифатли таълим бериш баробарида ишлаши учун ҳам қўлай шароит яратиш зиммамиздаги устувор вазифалар сирасига кирди. Бинобарин, ўз соҳасининг билимдонли ва етук мутахассиси бўлган кадрлар ҳар доим халқимиз, жамиятимизнинг бебаҳо бойлиғи бўлиб келган ва бўлган ҳам қадри ва нуфузи янада ортиб борапти.

ТАЖРИБА

Ун ишлаб чиқаришда бугдой дони асосий хомашё ҳисобланади. Тўғри, жавдар ва арпа экинларидан ҳам ун тайёрланади. Бироқ бугдой нони ўзининг таъми, тўйимчилиги, ҳазми осонлиги билан ажралиб туради.

Бугдой етиштириш осон иш эмас. У машаққат ва кўп меҳнат талаб қилади. Деҳқонларимиз ҳар йили самарали меҳнатлари эвазига ғалладан мўл ҳосил етиштириб, халқимиз дастурхонини тўкин қилишга ўз ҳиссаларини қўшиб келмоқда.

Бугунги кунда дунё аҳолиси кўпайиб, шунга мос равишда озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган талаб ҳам ошиб бормоқда. Шу боис, озиқ-овқат муаммосини ҳал қилиш учун, биринчи навбатда, асосий озиқ-овқат экинлари, жумладан, бугдой ҳосилдорлигини ошириш зарур.

Дунёдаги ҳеч бир ноз-неъмат бугдой унидан пиширилган ноннинг ўрнини боса олмайди. Меҳмондорчиликка ҳам нон олиб борилади. Бу ноннинг улуг неъмат эканидан, албатта. Шу боис, эзгу тилак билдираётди, “Нондек азиз бўлинг”, дейди халқимиз.

БУҒДОЙНИНГ ЯНГИ СЕРҲОСИЛ НАВИ ЯРАТИЛДИ

Бу ғаллачиликдан юқори ҳосил олиш имконини беради

Бугдой дунёдаги энг муҳим дон экинларидан бири саналади. Таҳлиллар шуни кўрсатаяптики, доимий ўсиб бораётган дунё аҳолиси эҳтиёжларини қондириш учун 2050 йилга бориб глобал озиқ-овқат ишлаб чиқариши 60-70 фоизгача ошириш талаб этилади. Хусусан, бугдой ҳосилдорлигини ошириш ҳам бу борада муҳим аҳамиятга эга. Бунинг учун юқори ҳосилдор бугдой навларининг генотипларини яратиш орқали озиқ-овқат донлари ишлаб чиқариши кўпайтириш мумкин. Хусусан, замонавий биотехнологиянинг сўнгги ютуқларидан бири бўлган РНК интерференция технологияси улкан натижаларга эришиш, яъни бугдойнинг эртапишар, ҳосилдор, касалликлар ва абиотик ҳамда биотик оммиларга чидамли, импорт ўрнини босувчи рақобатбардош янги турларини яратиш имконини беради.

Дунё олимларининг қизиқишига сабаб бўлаётган мазкур усулнинг афзаллиги белгиланган генлар фаоллигини тўхтатишдан иборат. Бунда қишлоқ ҳўжалиги экинларининг биологик кўрсаткичлари — ҳосилдорлик, эртапишарлик, зараркунанда ва ҳашаротларга чидамлилигининг намоён бўлишида иштирок этувчи ген аниқлангандан сўнг, унинг фаолиятини қучайтириш ёки аксинча, тўхтатиш мумкин. Масалан, ўсимликнинг пишиб етилиш жараёнини секинлаштирувчи генлар фаолиятини сусайтириб ёки тўхтатиб, эртапишарликка эришиш ёки аксинча, улар фаоллигини қучайтириб, пишиб-етилишини кечиктириш мумкин. Асосийси, бунда ҳеч қандай бегона ген ишлатилмай, ички генлар асосида ўсимликнинг биологик потенциали кўтарилади. Шунинг учун бундай технология асосида олинган навлар биологик ва экологик жиҳатдан батамом хавфсиздир.

Ўзбекистон Фанлар академияси Геномика биоинформатика маркази “Трансгеномика ва тўқималар култураси” лабораторияси кичик илмий ходими Шаҳноза Султонова узоқ йиллик изланишлардан сўнг бугдойда РНУА1 генининг РНК-интерференция технологияси ёрдамида бугдойнинг ҳосилдорлиги юқори бўлган янги — “Баркамол” навини яратди.

— РНК-интерференция технологияси мамлакатимиз бўйича бугдойда илк бор қўлланилди, — дейди Шаҳноза Султонова. — Биз яратган бугдой навининг ҳосилдорлиги юқори, оксил микдори яхшилланган ҳамда занг касалликлари, ўртача шўрланган тупроққа чидамли ҳисобланади. Нав қиска пояли бўлиб, шунга мос равишда механизациялашган йигим-терим пайтидаги йўқотишларни камайтиради, донни

қайта ишлашда ун сифати яхши бўлади. Ҳозирги кунда экилаётган бугдой навларидан бир гектардан 75-80 центнергача ҳосил олинаётган бўлса, биз ишлаб чиққан янги навининг ҳосилдорлиги гектарига 85-90 центнерни ташкил этади.

“Баркамол” навининг вегетация даври 120 кун давом этади. Ўсимлик бўйи 90-100 сантиметрга, мингта доннинг вазни 55,9 граммга етади. Яна бир афзаллиги, бошқа бугдой навларига қараганда 5-7 кун олдин пишиб етилади.

Бугдойнинг мазкур янги нави селекция ютуғи сифатида Интеллектуал мулк агентлигига патент олиш учун ариза топширилди ҳамда янги биотехнологик нави синовдан ўтказиш учун Қишлоқ ҳўжалиги вазирлиги ҳузуридаги Қишлоқ ҳўжалиги экинлари навларини синаш марказига тақдим этилди.

Ҳозирги кунда Нав синаш комиссиясининг ўрнатилган тартиблари асосида мамлакатимиз вилоятларидаги нав синаш участка ва станцияларида “Баркамол” нави уруғликлари етказиб берилди. Қорақалпоғистон Республикасининг Мўйноқ туманига ҳам синов тариқасида экилди ва тажрибалар давом этмоқда. Муҳтасар айтганда, бугдойнинг мазкур янги навидан фойдаланиш, уни мамлакатимиз қишлоқ ҳўжалиги ерларида экиш ғалла ҳосилдорлигини ошириб, аҳолининг ун маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини янада қондириш имконини беради. Шу билан бирга, келгусида дунё мамлакатларига ҳам экспорт қилиш орқали яхши даромад олиш, пироваврида мамлакатимиз иқтисодиётини янада ривожлантиришга ҳисса қўшади.

Шаҳзод ҒАФФОРОВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

Музаффар Абдуллаев олган сурат.

МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ

“МЕН БОҒЧАГА БОРАМАН”,
ДЕБ УЙҒОНСИН БОЛАМ

Фарзанд тарбияси она қорнидан бошланади, деган қараш кимларгадир эриш туюлади. Бундай инсонларга ҳатто Ибн Синонинг тарбия ҳақидаги хулосалари ҳам ғайритабиий кўриниши аниқ. Бугун маънавиятнинг моҳиятини ҳар қачонгидан чуқур англашимиз керак экан, локал фарзанд тарбиясида оиланинг ўрни бирламчи эканини тан олишимиз лозим. Ота-она ўз маънавияти билан фарзандига ибрат бўла олмайдими, жамият уни қатта қийинчилик билан шакллантиради.

Болалар боғчаси — илк мослашув давраси

Онаси кўтариб олган болаларнинг аксариятига кўлингизни ҷўзиб, “кеп” десангиз, ўзини тортдиб, йиғламоққа чоғланади. Кўпчилик орасида, ҳатто қариндошлар даврасида ҳам онасининг кучоғидан тушмай, бегонасираб, ўзини ноқулай сезадиغان, 3-4 ёшга қирса-да, эркаланиб, сўзларни тўлиқ талаффуз қила олмайдиган болалар бор. Ҳамма оилада ҳам бу каби ҳолатларга жиддий аҳамият берилавермайди. Баъзи ота-оналар буни табиий ҳисоблайди. Бинобарин, 3 ёшдан боғчага борган бола 4 ёшга қадар анча-мунча шаклланиб улғуради. Айримлар болани боғчага бермаса ҳам бўлаверди, деб ўйлайди. Ваҳоланки, боланинг одамови бўлмаслиги, мактабга мослашувда боғча тарбияси муҳим ўрин тутади. Шу боис ҳам ота-оналар ўз болаларининг “Мен боғчага бораман”, деб ўйонганини истади. Негаки, тетапоя бўлгандан мустақил ҳаётига қадар фарзандларимиз таълимнинг барча босқичини босиб ўтар экан, болалар боғчасини айнаи пойдеворга қиёслаш мумкин. Шу маънода,

мактабгача таълим узлуксиз маънавий тарбиянинг таянч бўғини ҳисобланади. Давлатимиз раҳбари маънавий-маърифий ишларни ташкил этишда боғча, мактаб, олий таълим, маҳалла алоҳида-алоҳида иш олиб бораётгани, ўзаро ҳамкорлик йўқлиги бу борадаги натижадорликка салбий таъсир кўрсатаётганини таъкидлаган эди. Шунингдек, жажжи фарзандларимизни миллий қадриятлар руҳида тарбиялаш учун Республика Маънавият ва маърифат маркази Мактабгача таълим вазирлиги билан бирга бу борадаги ишларнинг самарали тизими ва методикасини яратиши зарурлигини қайд этган. Хусусий ва давлат-хусусий шериклик асосидаги боғчаларга айнаи масалада алоҳида эътибор қаратиш кераклиги тилга олингани ҳам бежиз эмас. Чунки тизимдаги туб ўзгаришлар боис, болалар боғчаларига қамров кескин ортди. Аммо уларда олиб борилаётган маънавий-маърифий ишлар, айнқиса, оилавий боғчаларда аҳвол қандай?

Мактабгача таълим ташкилотлари қандай безатилиши керак?

олами ва ўсимликлар дунёси тасвири билан бойитиш, болалар ҳаёти учун хавфсиз бўлган ҳайвонларни боқиш, ўсимликларни парвариш-лаш ҳам тақлиф этиляптики, бу билан болаларда табиатга муҳаббат шаклланади. МТТларда ташкил этилаётган “Ватанпарварлик бурчаги” болаларни ватанпарварлик руҳида тарбиялашда муҳим омил бўлса, Ўзбекистоннинг миллий маданий мероси ва улуг мутафаккирлари акс этган “Ўзбекистон композиторлари”, “Ўзбекистоннинг буюк алломалари”, “Менинг маҳаллам”, “Миллий хунармандлик”, “Ўзбекистон Республикасининг давлат байрамлари”, “Қадимий шахарлар” мавзуларидаги кўргазмалар плакатлар тарбияланувчиларнинг маънавияти, юртимиз ҳақидаги тасаввурини бойитишга хизмат қилади. Албатта, МТТларда истиқлолимиз тимсоллари кўзга ташланадиган жойда ва таърифи ҳам болаларга хос содда бўлиши мақсадга мувофиқдир. “Маърифат” тарғиботчилар жамияти томонидан “Маънавият фестивали” доирасида 14 та ҳудуддаги 1 тадан МТТ деворлари намуна сифатида миллийлик руҳида безатилиши кўзда тутилган. Яъни, ўзбекона урф-одатларимиз, оилавий қадриятларимиз акс этган стендлар Олий Мажлис ҳузуридаги Нодавлат нотижорат ташкилотлар жамоат фонди маблаглари ҳисобидан боғчаларга бегараз берилади. Шунингдек, фестиваль доирасида ҳар бир ҳудуднинг мактабгача таълим бўлими раҳбарларига миллий эртақлардаги образлар акс эттирилган альбом тақдим этилади. Бундан ташқари, Бадий академия билан ҳамкорликда рассомлар, ёзувчилар, умуман, ижодкорларни жалб этган ҳолда, “Зукко эртақчи” лойиҳаси доирасида яна бир альбом тайёрлаш режалаштириляпти. — Биз айрим боғчалардаги Ғарб мультфильмлари қаҳрамонлари тасвирини маънавиятимизга зид дейишдан олдин рассомларга ўзимиз миллийликнинг бирор намунасини яратиб беришимиз керак, — дейди “Маърифат” тарғиботчилар жамияти раиси Бахтиёр Ҳусанов.

Миллий кўғирчоқлар ясовчи хунармандлар кейинги пайтда уларнинг маҳсулотларига мактабгача таълим ташкилотлари ҳам буюртма бераётганидан хурсанд. Зеро, Республика Маънавият ва маърифат маркази, “Маърифат” тарғиботчилар жамияти томонидан болалар тарбиясига оид методик қўлланмалар, боғчаларни миллийлик руҳида безашга доир кўрсатмалар, умуман, маънавий-маърифий ишларни тўғри ташкил этишга доир йуриқномалар тайёрланиб, амалиётга ҳужуд этиляпти. МТТ ҳудудларини ўзбек эртақларининг китоб кўринишидаги макетлари билан безаш, уларнинг атрофига эртақ қаҳрамонларини (лойдан, ёғочдан ясалган) ўрнатиш, бу борада эса “Зумрад ва Қиммат”, “Ур, тўқмоқ”, “Меш-полвон”, “Уч оғайни ботирлар”, “Тўғри билан эгри”, “Сусамбил”, “Тулки билан бўри”, “Мусича”, “Ёрилтош” каби миллий эртақлардан фойдаланиш тавсия этилган. Шунингдек, кейинги пайтда боғчаларни безатишда Самарқанд, Бухоро ва Хоразм вилоятларидаги тарихий обидалар макетидан ҳам фойдаланиляпти. Ҳовли ва боғ қисмларини мамлакатимиз табиати, яъни ҳайвонот

Маънавият ёшлиқдан, инсонни болалар боғчасида, мактабда китоб ўқишга ўргатишдан бошланади.

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти

Миллий эртақлар — ўзликка етаклар

Эртақни ёқтирмайдиган бола бўлмаса керак. Болалигимизда ҳар оқшом “Машъал” радиосида айтиладиган эртақларни интиқ кутардик, мароқ билан тинглардик. Уша образли, ғоят қадрдон овоз, эртақлар берган тасаввур ҳақида ўйлаш ҳозир ҳам ёқимли. Бугуннинг болалари радиого қулоқ тутиб, эртақ пойламайди. Улар замонавий технологиялар ёрдамида истаган пайт, истаган эртагини тинглаши, хоҳлаганча мультфильм томоша қилиши мумкин. Бироқ улар миллий мультфильмлар, миллий эртақларимиздан йироқроқ экани ҳеч кимга сир эмас. Шу маънода, Мактабгача таълим вазирлиги Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги билан ҳамкорликда “Болалик кунларимда” лойиҳаси устида ишлади. Лойиҳанинг асосий мақсади — халқ озғани ижоди намуналарини келажак авлодга етказиш. Халқ эртақларининг аудио талқинини яратишда бир гуруҳ мутахассислар, жумладан, муҳаррир, таржимон, мусаҳҳих ва руҳшунслар, актёрлар ҳамкорлиқда иш олиб борди. Натижада “Зумрад ва Қиммат”, “Ур, тўқмоқ”, “Очил дастурхон” каби бир қанча сеvimли эртақларни ўзида мукжассам этган аудиотўплам яратилди. Улар телеграм мессенжеригади “Болалик кунларимда” саҳифасига мунтазам жойлаштириб борилягани боис, МТТлардаги таълим-тарбия жараёнида кенг фойдаланиш имкони яратилди. Болаларда маънавий дунёқараш ва театр маданиятини шакллантириш

мақсадида тайёрланган “Стол театри” дидактик тўпламларида миллий сиймолар, миллий эртақлар ҳамда мультфильм қаҳрамонлари кўриниши акс эттирилган. Мактабгача таълим вазирлиги томонидан 2018-2022 йилларда болалар дунёқарашини кенгайтиришга, уларнинг маънавий, интеллектуал оламини бойитишга қаратилган, болалар психологиясига мос бир қатор адабиётлар босқичма-босқич чоп этиб келиняпти. Жумладан, болалар ёзувчиси З.Иброҳимованинг мактабгача ёшдаги болалар учун мўлжалланган тўртта китобдан иборат “Қизил гул” (кичик гуруҳ тарбияланувчилари учун), “Оқ гул” (ўрта гуруҳ тарбияланувчилари учун), “Сариқ гул” (катта гуруҳ тарбияланувчилари учун), “Мовий гул” (тайёрлов гуруҳ тарбияланувчилари учун) номдаги таълимий, рангли-безакли бадий асарлар тўплами ҳозиргача 34 минг нусхада МТТларга етиб борди. 14 мингта нодавлат ММТларга 18 номдаги ўқув методик-дидактик қўлланмалар етказиб берилди. Китоб барча гуруҳ тарбияланувчилари учун мўлжалланган бўлиб, ундан шеър, ҳикоя, эртақ, ривоят, топишмоқ, тез айтиш, санама, мақол, ўйин қўшиқлари жой олган. Жорий йилда Заҳриддин Муҳаммад Бобурнинг ҳаёти, шаҳси ва фаолияти ҳақида иллюстрацион ҳикоялар ва диалоглар шаклидаги “Шаҳзода Бобур” китобчасини яратиш ҳамда боғча болаларига мўлжалланган бошқа адабий-бадий китобларни чоп этиш режалаштирилмоқда.

Тарбиячининг ўзи тарбияланган бўлиши керак

Сир эмас, узоқ йиллар боғча мудиралари кадрлар масаласида уруғ-аймоқчилик, таниш-билишчиликдан самарали фойдаланиб келди. Мактабгача таълим вазирлигининг педагог кадрлар бошқармаси бошлиги Шухрат Камоловнинг айтишича, бугунги кунда мактабгача таълим ташкилотлари раҳбар ва педагог кадрларининг маълумоти, мутахассислигидан ташқари, юқорида айтилган жиҳатларга ҳам алоҳида эътибор қаратилляпти. Айнаи пайтда юртимиздаги мактабгача таълим ташкилотларида 143 мингдан зиёд раҳбар ва педагог кадр фаолият юритаётган бўлса, ўтган йилнинг ўзида уларнинг 14 мингдан зиёди малака ошириш курсларига, 50 мингдан ортиғи маҳаллани ва хорижий мутахассислар томонидан ташкил этилган мактабгача таълим ва тарбияга оид қисқа муддатли ўқув курслар, тренинг ва семинарларга жалб этилди.

Ҳамми йўлдошев олган сурат.

Мактабгача таълим ташкилотлари директор ва мутахассисларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш институти тайёрлаган 350 нафар тренер томонидан 22 мингдан зиёд педагог “Мактабгача таълим ташкилотлари ҳамда давлат-хусусий шериклик

асосида ташкил этилган нодавлат мактабгача таълим ташкилотларида таълим-тарбия жараёнини ташкил этиш” мавзуси бўйича қисқа муддатли курсларда ўқитилди. 24 мингдан зиёд педагог “Мактабгача таълим ташкилотлари педагогларининг касбий компетен-

Хулоса ўрнида

Ижтимоий тармоқларда жажжи япон болаларини жамоат транспортида юришга тайёрлашга оид амалий дарсни кўриб, очиги, ҳавасим келди. Қисқагина бу ролик ҳар қандай ёши катта одамнинг эътиборини тортади. Бир томондан мийғида қулиб ҳам қўясин. Автобус ўриндиқлари — стулчаларнинг ҳаммаси банд, бекатга етгач, “хайдовчи” “автобус”ни тўхтатди. Ҳассаса таянган “қария”, бола кўтариб олган “жувон”, ҳатто ҳомиладор аёл образидаги болажонлар “автобус”га бирин-кетин чиқди. Утирганлар уларга дарҳол жой беришдан ташқари, ўтириб олишларига ҳам кўмаклашляпти. Ўшбу амалий дарсда қатнашган ҳар бир япон боласи эртага жамоат транспортида айрим ёшларимиз сингари қулоқчин баҳона ўзини эшитмасликка олмаслиги, катталарни беҳурмат қилмаслиги аниқ. Баъзан ёшгина оналар

ҳам ёши улуг одам тик турганига қарамай, фарзандига “тур болам, каттага жой бер”, демайди. Бу каби арзимасдек туюлган камчиликларнинг илдизи маънавият масаласига келиб тақалаверади. “Агар биз бутун дунёда тинчлик ўрнатишни истасак, ишни болалар тарбиясидан бошлашимиз зарур”, деган эди Маҳатма Ганди. Тарбиядаги муаммолар ечими борасида эса, Президентимиз таъкидлаганидек, масъул идора ташкилотларига эмас, барчамиз бирлашишимиз керак. Содда қилиб айтганда, айнаи пайтда фарзандимизнинг руҳиятини айримларимиздан кўра чуқурроқ кашф этаётган тарбиячи, педагогларга бироз кўмаклашиб юборсак бўлгани.

Муножат МЎМИНОВА,
“Янги Ўзбекистон” муҳбири

“Янги Ўзбекистон” ва “Правда Востока” газеталари таҳририяти” ДУК

МУАССИС:
Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Салим ДОНИЁРОВ

Таҳририятга келган қўлёмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.
Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобгар.
Газета таҳририят компьютер марказида саҳифаланади.
Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига “KOLORPAK” МЧЖ масъул.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2020 йил 13 январь 1047-рақам билан ўйхатга олинган.
Нашр индекси — 236. Буюртма — 942
85049 нусхада босилди.
Ҳажми — 3 табоқ. Офсет усулида босилган. Қўғоз бичими А2.
Баҳоси келишилган нархда.

“KOLORPAK” МЧЖ босмахонасида чоп этилди.
Босмахона маъини: Ўзбекистон, 100060.
Тошкент, Янги шаҳар кўчаси, 1-А уй.
Босмахона телефони: (78) 129-29-29

Навбатчи муҳаррир: Абдурауф Қоржовов
Мусаҳҳих: Насиба Абдуллаева
Дизайнер: Хуршид Абдуллаев

Манзилимиз:
100029, Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй

ЎЗА якуни — 22:10 Топширилди — 23:00